

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1925 kl 1 e. m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande elfte huvudtiteln.

A. **Civila pensionsväsendet.**

1:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1925 dagtecknad proposition nr 76 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förutvarande lärarinnan *Laura Ida Charlotta Liedholm* må, utan hinder därav att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggspension enligt kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna stadgade villkor, kunna för tid efter utgången av år 1924 komma i åtnjutande av tilläggspension, beräknad enligt grunder, som angivas i berörda kungörelse samt i kungörelsen den 18 november 1921 (nr 702) angående ändring i vissa delar av förstnämnda kungörelse.

*Ang.
tilläggspension å lärarinnan Laura Ida Charlotta Liedholm.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet vill erinra, att riksdagen under de senaste åren i åtskilliga fall beviljat tilläggspensioner åt förutvarande lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, att utgå efter enahanda grunder som de här föreslagna. Men hänsyn härtill får utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

B. Militära pensionsväsendet.

Ang. pension från Vadstena krigsmanshuskassa åt förra soldaten A. O. Waldo. 2:o) I en inom första kammaren av herr *K. J. Gustafsson* väckt motion nr 66 har hemställts, »att riksdagen må bevilja f. d. soldaten *Anders Oscar Waldo* pension ur *Wadstena krigsmanshuskassa*, att utgå från den 1 juli 1925, såsom om han tjänat under fulla 20 år ifrån tjuugoårsåldern räknat.»

Av motionen med därtill hörande, till utskottet överlämnade handlingar framgår, bland annat, att *Waldo*, som är född den 12 augusti 1868, tjänat såsom soldat vid *Jönköpings regemente* under tiden den 2 april 1887—den 4 september 1905, att enligt läkarintyg hans arbetsförmåga på grund av sjukdom är mycket väsentligt nedsatt, vilken nedsättning är bestående, samt att han befinner sig i små ekonomiska omständigheter.

Utskottet. Såsom av utredningen i ärendet framgår, är *Waldo* icke berättigad att komma i åtnjutande av något underhåll från *Vadstena krigsmanshuskassa*, då han icke varit i krigstjänst mer än omkring 18 år 5 månader. Riksdagen har emellertid i vissa fall i fråga om såväl båtsmän som indelta soldater, vilka icke tjänat därför föreskriven tid, förklarar berörda omständighet icke utgöra hinder för dem att komma i åtnjutande av pension. Enligt utskottets mening föreligga i detta fall sådana ömmande omständigheter, att det måste anses vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att ifrågavarande soldat tillerkännes underhåll, som om han tjänat därför föreskriven tid.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I:66, må medgiva, att förra soldaten vid *Jönköpings regemente Anders Oscar Waldo* må från och med den 1 juli 1925 från *Vadstena krigsmanshuskassa* tilldelas underhåll enligt samma grunder, som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

Ang. årligt understöd åt förra soldaten A. Ekroth. 3:o) I en inom andra kammaren av herr *Björnberg* väckt motion nr 160 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att ett årligt understöd av etthundra (100) kronor måtte, av därför tillgängliga medel, tilldelas förra soldaten *Alfred Ekroth*, *Skoby*, *Alunda*, adress *Upplands-Tuna*.»

Av motionen med därvid fogade handlingar framgår, bland annat, att *Ekroth*, som är född den 19 oktober 1866, tjänat såsom soldat vid *Upplands infanteriregemente* under tiden den 2 april 1887—den 8 september 1903.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Att, såsom motionären ifrågasatt, tilldela Ekroth i hans egenskap av förutvarande indelt soldat understöd av statsmedel finner sig utskottet icke böra förorda. Icke heller har utskottet ansett sig kunna tillstyrka, att Ekroth skulle, på sätt av riksdagen i vissa fall medgivits, beredas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa såsom om han tjänat kronan under den tid, som är föreskriven för en dylik förmån. Den tidrymd av omkring 16 $\frac{1}{2}$ år, under vilken Ekroth varit i krigstjänst, har nämligen synts utskottet vara alltför kort för att, med hänsyn till de grunder, som hittills i liknande fall pläгат tillämpas, kunna föranleda ett sådant medgivande. På grund härav och då för övrigt några särskilda omständigheter icke visats vara för handen, vilka kunna åberopas till stöd för ett undantag från hittills följda principer, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II:160 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. justitiedepartementet.

4:o) I en till riksdagen avlåten, den 23 januari 1925 dagtecknad proposition nr 36 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att pastorn och förste läraren vid centralfängelset å Härlanda *Carl Fredrik Lindroth* må från och med dagen näst efter den, då efter den 24 juli 1925 avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en tilläggs pension med sådant belopp, att Lindroth, tillsammans med den honom författningsenligt tillkommande pensionen, erhåller en pension, utgörande tre fjärdedelar av hel pension för befattningshavare i pastors och förste lärares i fängvården lönegrad.

Ang.
tilläggs-
pension åt
pastorn och
förste läraren
vid central-
fängelset å
Härlanda C.
F. Lindroth.

Av utredningen i ärendet framgår bland annat följande:

Lindroth, som är född den 24 juli 1858, invigdes den 30 augusti 1883 till präst i svenska kyrkan och ordinerades den 12 november 1884 av evangeliska fosterlandsstiftelsen till missionär i Indien. I sådan egenskap verkade han från hösten 1884 under 30 år i svenska missionens tjänst inom Indiens centralprovinser. Under år 1914 återkom Lindroth till Sverige. Genom Kungl. Maj:ts resolution den 24 april 1915 erhöi han tillstånd att inträda i utövningen av prästämbetet inom svenska kyrkan

i hemlandet med tjänstgöringsskyldighet och befodringsrätt inom Linköpings stift samt med rätt att tillgodoräkna sig såsom prästerliga tjänstår 25 år av sin verksamhet i missionens tjänst. Under åren 1915 och 1916 innehade Lindroth förordnande såsom vice pastor i olika församlingar inom Östergötlands län omkring 10 månader och såsom pastor vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping omkring 1 månad. Från och med den 1 juni 1916 till och med den 30 november 1918 uppehöll Lindroth oavbrutet förordnande såsom pastor vid numera nedlagda centralfängelset i Norrköping. Den 26 november 1918 konstituerades Lindroth att från och med den 1 december samma år vara pastor vid centralfängelset å Härlanda, vilken befattning han alltsedan dess innehaft.

Sistnämnda befattning har från och med den 1 januari 1922 uppförts på ordinarie stat under benämning pastor och förste lärare med avlöning enligt 15:e lönegraden, avdelning B, i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451). Lindroth, som övergått på den nya lönestaten, har sedan den 1 januari 1922 erlagt den för denna lönegrad bestämda avgiften till egen pensionering.

Pensionsunderlaget för tjänsteman i berörda lönegrad utgör 5,076 kronor.

Med anledning av en av Lindroth hos Kungl. Maj:t gjord ansökning om tilläggs pension har *fångvårdsstyrelsen*, som utgått från den förutsättningen att Lindroth, vilken icke räknade fulla 10 år i civil tjänst med lön å stat, icke bleve emot stadgandet i 7 § av civila pensionslagen berättigad till pension, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Lindroth finge från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten efter den 24 juli 1925 ägde rum, för sin återstående livstid tillerkännas pension från allmänna indragningsstaten till belopp, för år räknat, ej understigande 75 procent av hel pension för befattningshavare i 15:e lönegraden.

Statskontoret, som jämväl avgivit utlåtande i ärendet, har yttrat:

Såsom tjänstår för pension enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension ägde Lindroth tillgodoräkna sig icke blott den tid han tjänstgjort i fångvården utan ock den tid han innehaft anställning inom svenska statskyrkan. Han torde därför vid uppnåendet den 24 juli 1925 av stadgad pensionsålder komma att kunna åberopa mera än tio för pension beräkneliga tjänstår och syntes sålunda jämlikt föreskrifterna i förenämnda lag bliva berättigad till avkortad pension i förhållande till tjänstårens antal. Förevarande ansökning avsåge beviljande av ett tillägg till den pension, vartill Lindroth kunde finnas författningsenligt berättigad, och åberopade Lindroth som stöd för sin hemställda 30 års verksamhet på evangeliska fosterlandsstiftelsens missionsfält i Indien. Statskontoret kunde emellertid för sin del knappast anse det arbete, Lindroth sålunda utfört, hava ur statlig synpunkt varit av den betydelse, att på grund av detsamma ytterligare pension av statsmedel borde åt honom utverkas.

Under åberopande av det anförda har statskontoret hemställt, att ansökningen ej måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

För egen del har *departementschefen* anfört:

»På sätt statskontoret anfört, äger Lindroth såsom tjänstär för pension enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension tillgodoräkna sig icke blott den tid han tjänstgjort i fängvården utan även den tid han innehaft anställning inom svenska statskyrkan, och är Lindroth följaktligen berättigad till avkortad pension enligt bestämmelserna i berörda lag. Visserligen förefinnes ej någon formell rätt för Lindroth att i pensionsavseende tillgodoräkna sig jämväl den tid, varunder han utövat verksamhet i Indien. Men starka billighetsskäl tala för att Lindroth, som i varmt nit för sitt kall ägnat sig åt en långt mera påfrestande verksamhet än den, vilken kunde stått honom öppen här i landet, icke till följd därav kommer i en allt för ogynnsam ställning. Den uppfattning, varåt jag sålunda givit uttryck, torde även väl överensstämma med Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut den 24 april 1915, varigenom Lindroth förklarats berättigad tillgodoräkna sig såsom prästerliga tjänstär 25 år av sin verksamhet i Indien. På grund härav och då Lindroth därjämte, enligt vad fängvårdsstyrelsen vitsordat, mönstergillt skött sina åligganden, anser jag, att framställning bör göras hos riksdagen om beredande av fyllnadspension åt honom.

I fråga om tilläggspensionens storlek torde hänsyn böra tagas därtill, att Lindroth ej erlagt pensionsavgift till egen pensionering förrän från och med den 1 januari 1922. På grund härav anser jag, i likhet med fängvårdsstyrelsen, tilläggspensionen skäligen böra bestämmas till sådant belopp, att Lindroth, tillsammans med vad enligt omförmälda lag tillkommer honom i pension, erhåller sammanlagt tre fjärdedelar av pensionsunderlaget för pastors- och förste lärarbefattningen.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Av vad i ärendet anförts framgår, att Lindroth äger att vid uppnådd pensionsålder räkna mer än 10 tjänstär i statens tjänst och sålunda i enlighet med den civila pensionslagens bestämmelser blir berättigad till avkortad pension i förhållande till tjänstårens antal. Departementschefen har emellertid i likhet med fängvårdsstyrelsen ansett, att Lindroth borde jämväl i pensionshänseende få tillgodoräkna sig den tid, han i evangeliska fosterlandsstiftelsens tjänst ägnat åt missionsverksamhet i Indien. I detta avseende har framhållits, att Lindroth genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t förklarats berättigad att tillgodoräkna sig såsom prästerliga tjänstär 25 år av sin berörda verksamhet i Indien. Utskottet vill emellertid erinra, att ett dylikt medgivande ingalunda kan anses berättiga till beredande av särskild pensionsförmån utan endast har avseende å tjänstär för befordran å den prästerliga banan. Ett bifall till framställningen synes därför kunna medföra konsekvenser även beträffande andra grupper av befattningshavare. Utskottet har på grund härav icke kunnat ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid har utskottet med hänsyn till föreliggande billighetsskäl och då, enligt vad utskottet inhämtat, utsikt ej lär förefinnas för Lindroth att från evangeliska fosterlandsstiftelsen komma i åtnjutande

Utskottet.

av pension, icke velat motsätta sig, att någon tilläggspension beredes Lindroth efter hans avgång från tjänsten. Denna tilläggspension synes skäligen böra bestämmas till ett belopp av 1,500 kronor.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva, att pastorn och förste läraren vid centralfängelset å Härlanda Carl Fredrik Lindroth må från och med dagen näst efter den, då efter den 24 juli 1925 avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, åtnjuta en tilläggspension till belopp av ettusenfemhundra kronor.

Ang. 5:o) I en inom andra kammaren av herr *Sjöblom* väckt motion nr 225 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tilldela fröken *Helga Södergren* ett understöd, att utgå med 500 kronor årligen, under hennes återstående livstid.»

Av motionen framgår, bland annat, att *Helga Södergren*, som är född den 20 juli 1872, sedan år 1905 varit anställd som renskriviska hos domhavanden i Norra Roslags domsaga.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har statskontoret på utskottets anhållan anbefallts avgiva utlåtande; och har statskontoret på begäran erhållit yttrande över motionen från Svea hovrätt, som överlämnat en skrivelse från e. o. assessorn L. O. Tillner, vilken under en längre tid tjänstgjort inom ovan nämnda domsaga.

Statskontoret. Statskontoret har i sitt utlåtande framhållit, att de i domsagorna anställda skrivbiträdena antoges och avlönades av vederbörande domsagas innehavare och icke vore att hänföra till befattningshavare i statens tjänst. Med hänsyn härtill måste det enligt statskontorets mening anses såväl ur principiell synpunkt som med avseende å konsekvenserna betänkligt att av statsmedel bereda sådan renskriviska pension eller understöd.

Utskottet. De i domsagornas kanslier anställda skrivbiträdena äro, såsom statskontoret framhållit, icke att hänföra till befattningshavare i statens tjänst utan avlönas av vederbörande domhavande, vilka bland annat för sådant ändamål äga uppbära vissa sportler. Att bereda dylika biträden pension av statsmedel finner utskottet under sådana förhållanden av principiella skäl icke

böra ifrågakomma. Utskottet har därför ansett sig böra avstyrka bifall till motionärens förslag och hemställer förty,

att förevarande motion II:225 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Ang. utrikesdepartementet.

6:o) I en till riksdagen avlåten, den 20 februari 1925 dagtecknad proposition nr 81 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, i punkt 3:o föreslagit riksdagen medgiva, att pressombudet i Berlin *Gustaf Blomquist* må från och med månaden näst efter den, under vilken han efter uppnådd sextiofem års ålder kan komma att entledigas från sin ifrågavarande anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

Ang.
pension åt
pressombudet
i Berlin
Gustaf Blom-
quist.

Av utredningen i ärendet framgår, bland annat, att *Blomquist*, som är född den 7 juni 1860, sedan 1909 varit verksam i Berlin såsom pressombud, för vilken anställning utgår arvode, för närvarande till belopp av 13,000 kronor för år räknat.

Enligt vad *beskickningen i Berlin* upplyst, har *Blomquist* under den tid han varit verksam i egenskap av pressombud vid *beskickningen* med aldrig svikande nit och intresse sökt på bästa möjliga sätt fylla sin maktpåliggande uppgift. Då *Blomquist* under år 1925 uppnådde 65 års ålder, syntes det därför skäligt, att han, som i statens tjänst förbrukat sina krafter och nu ej längre hade den rörlighet, som vore önskvärd för ett pressombud, erhöle en pension, som vore i någon mån tillräcklig.

I övrigt har i propositionen meddelats, att *Blomquist* tagit livlig del i den svenska koloniens angelägenheter och bland annat varit initiativtagare till upprättandet av en svensk församling i Berlin 1901, varjämte han såsom ordförande eller styrelseledamot i förbundet av svenskar i Tyskland inlagt stora förtjänster.

Statskontoret har i avgivet utlåtande framhållit, att *Blomquist* under de senare åren åtnjutit avlöning av sådan storlek, att den kunde anses tillmätt med hänsyn till att arbetet som pressombud varit avsett att helt upptaga hans arbetstid och att det befunnits önskligt att från den tidpunkt under år 1925, då *Blomquist* uppnådde 65 års ålder, lösa honom från hans anställning för att ersätta honom med en yngre arbetskraft. I anledning av vad sålunda förekommit och med hänsyn till att lantbrukskonsulenten i Berlin *M. F. H. Langenheim* av 1924 års riksdag beviljats pension under likartade omständigheter, ville *statskontoret* icke motsätta sig en framställning till riksdagen om pension från allmänna indragningsstaten jämväl åt *Blom-*

quist. Beloppet av den ifrågasatta pensionen, 3,000 kronor, hade icke givit statskontoret anledning till erinran.

Utskottet.

Även om utskottet av principiella skäl hyst viss tvekan angående lämpligheten av att i fall som det nu förevarande tillstyrka pension av statsmedel, har utskottet likväl, med hänsyn till de upplysningar, som lämnats angående Blomquist, funnit sig böra förorda Kungl. Maj:ts förslag om beredande åt honom av en årlig pension. Det av Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagna beloppet, som synes lämpligt avvägt i förhållande till Blomquists avlöning, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

*Ang.
pension åt
förevarande
konsuln i
Bordeaux
H. O:son
Gyllenrams
änka, Aimée
Gyllenram,
född Rastoin.*

7:o) I punkt 7:o) av nyssnämnda proposition nr 81 har vidare föreslagits, att riksdagen må medgiva, att konsuln i Bordeaux Helge Oscarsson Gyllenrams änka *Aimée Marie Marthe Gyllenram, född Rastoin*, må från och med den 1 december 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 800 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts och under erinran om riksdagens beslut förlidet år i ungefärligen likartade fall har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

*Ang.
pension åt
förra vakt-
mästaren vid
generalkonsu-
latet i London
F. Berwicks
änka Mary
Berwick.*

8:o) I punkt 8:o) av förberörda proposition nr 81 har ytterligare föreslagits, att riksdagen må medgiva, att förre kanslivaktmästaren vid generalkonsulatet i London F. Berwicks änka *Mary Berwick* må från och med den 1 maj 1923 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 300 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet.

På grund av vad i ärendet förekommit anser utskottet det vara billigt, att änkan Berwick, som uppnått en ålder av 84 år, beredes ett årligt understöd av statsmedel under sin återstående livstid. Beträffande det av

Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 300 kronor har utskottet icke funnit anledning till erinran, och har utskottet icke heller velat motsätta sig förslaget, att understödet må utgå från och med den 1 maj 1923 eller månaden näst efter den, då hennes man avlidit.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

III. Ang. försvarsdepartementet.

9:o) I en inom första kammaren av herr *Ström* väckt motion nr 61 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja f. d. arbetaren vid Karlsborgs fästning *Johan Frans Pettersson* ett årligt understöd av 400 kronor att utgå från och med den 1 januari 1925 under Petterssons återstående livstid.»

*Ang.
Årligt under-
stöd åt f.
arbetaren vid
Karlsborgs
fästning J. F.
Pettersson.*

Såvitt en vid motionen i avskrift fogad, av expeditionsunderofficeren vid fortifikationsbefälhavarens å Karlsborg expedition upprättad tablå utvisar, har Pettersson, som är född den 4 oktober 1847, varit anställd vid Karlsborgs fästningsbyggnad under nedan angivna tider, nämligen:

- År 1874, maj—december,
- » 1875, november—december,
- » 1876, januari— maj,
- » 1878, maj—september och november—december,
- » 1879, januari—februari,
- » 1881, maj—december,
- » 1882, januari—december,
- » 1883, januari—december,
- » 1884, januari—december,
- » 1885, januari—september,
- » 1886, januari—oktober,
- Åren 1887 april—november 1891,
- » 1892 februari—oktober 1893,
- » 1899 april—november 1902,
- År 1903, januari—oktober,
- » 1904, maj—oktober.

I övrigt tillåter sig utskottet att i avseende å motiveringen hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av det ovan anförda framgår, att Pettersson under åren 1874—1904 haft tillfälliga anställningar vid Karlsborgs fästningsbyggnad med en sammanlagd anställningstid av omkring 18 år. Emellertid har Pettersson, såvitt handlingarna i ärendet utvisa, under de senaste 20 åren icke varit i statens tjänst anställd. På grund härav och med hänsyn till hans jämförelsevis korta tjänstgöringstid har utskottet ansett sig icke kunna förorda, att pension

Utskottet.

eller understöd av statsmedel i detta fall beviljas, varför utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion I:61 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang.
Årligt under-
stöd åt dag-
lönaren J. A.
Hedström.

10:o) I en inom andra kammaren väckt motion nr 54 har herr *Pettersson* i Köping hemställt, »att riksdagen måtte bevilja daglönaren vid ridskolan å Strömsholm *Johan Adolf Hedström* under hans återstående livstid ett årligt understöd av 600 kronor att utgå från och med den 1 juli 1925».

Till stöd för yrkandet har i motionen anförts, bland annat, att *Hedström*, som är född den 9 februari 1855, alltsedan år 1902 varit anställd såsom daglönare vid ridskolan å Strömsholm, där han utfört alla med en gårdskarlsyssla förenade göromål, ävensom att han numera på grund av ålder och sjuklighet vore oförmögen att själv försörja sig samt i avsaknad av medel till sitt framtida uppehälle.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Utskottet.

Utskottet finner det vara billigt, att *Hedström*, som under 23 år varit i statens tjänst anställd, efter avgång från sin befattning erhåller något understöd av allmänna medel. Vad angår storleken av detta understöd har utskottet, med hänsyn tagen till *Hedströms* anställningstid och storleken av de understöd, som plägat tillerkännas med honom likställda arbetare i statens tjänst, ansett sig böra förordna ett belopp av 400 kronor årligen, varå pensions- och dyrtidstillägg torde komma att utgå. Understödet synes böra anvisas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med månaden näst efter den, varunder *Hedström* entledigas från sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1925.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 54, må medgiva, att daglönaren vid ridskolan å Strömsholm *Johan Adolf Hedström* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1925, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av fyrahundra kronor.

11:o) I en inom andra kammaren av herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt motion nr 91 har hemställts, »att den av 1924 års riksdag beviljade pensionen till föreståndaren för Svea livgardes sadelmakeriverkstad *Frans Oskar Johansson*, 700 kronor, måtte höjas till 1,000 kronor».

Ang.
förhöjd pen-
sion åt före-
ståndaren för
Svea livgardes
sadelmakeri-
verkstad *F.*
O. Johansson.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Såsom i motionen erinrats, medgav 1924 års riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, att *Johansson* finge från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 700 kronor.

Det i propositionen framförda förslaget grundade sig på utlåtande från arméförvaltningens intendentsdepartement, vari departementet — under erinran att årligen pensioner å 800—1,000 kronor i allmänhet plägat beviljas vid armén anställda arbetare med förmans ställning — vidare anfört att, då *Johanssons* arbetsförmåga endast vore nedsatt med en tredjedel, han syntes kunna genom eget arbete avsevärt bidra till sitt uppehälle. I anslutning till denna sin uppfattning hade ämbetsverket föreslagit en pension av 700 kronor.

Statskontoret anförde i ärendet, att med hänsyn till *Johanssons* väl vitsordade arbete under långvarig statsanställning goda skäl syntes föreligga att bereda honom någon pension av statsmedel, när han inom kort på grund av ålder och sjuklighet nödgades lämna sin anställning. Då det syntes vara att antaga, att vid den framskridna ålder, *Johansson* uppnått, endast kort tid återstode, tills arbetsförmågan vore i det närmaste uttömd, syntes den omständigheten, att arbetsförmågan ännu icke befunnits nedsatt med mer än en tredjedel, knappast kunna lämna stöd för reducering av pensionsbelopp, som eljest i och för sig skulle kunna finnas skäligt. Berörda omständighet syntes nämligen icke böra tillmätas någon särskild betydelse vid det förhållande, att *Johansson* i allt fall ansetts icke lämpligen kunna under någon längre tid bibehållas vid sin anställning. Då emellertid statskontoret för sin del med hänsyn till föreliggande omständigheter icke funne anledning till erinran mot det föreslagna pensionsbeloppet, 700 kronor, hemställde ämbetsverket om vidtagande av åtgärd i enlighet med det av arméförvaltningens intendentsdepartement framlagda förslaget.

Då *Johansson* så nyligen som vid 1924 års riksdag erhållit den ifrågasvarande pensionen, har utskottet ansett sig icke nu böra tillstyrka någon förhöjning av densamma. Såvitt handlingarna i ärendet utvisa, synes *Johansson* ännu icke hava lämnat sin anställning. Därest han skulle komma att kvarstå i tjänst någon längre tid och på grund därav måhända finnas böra tillerkännas någon pensionsförhöjning, torde frågan härom först i samband med hans entledigande från anställningen efter

Utskottet

ansökan böra göras till föremål för prövning av vederbörande myndigheter. Utskottet har under sådana förhållanden ansett sig böra avstyrka bifall till motionen och hemställer förty,

att förevarande motion II: 91 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang.
pension åt
förra soldaten
G. T. Hag-
berg.

12:o) I en inom andra kammaren av herr *Leo* väckt motion nr 94 har hemställts, »att riksdagen må besluta tilldela förra soldaten *Gustav Teodor Hagberg* i Boarp en årlig pension till så stort belopp, att den tillsammans med vad han äger utfå från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 400 kronor».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört länsstyrelsen i Kronobergs län och arméförvaltningens civila departement.

Länsstyrelsen har föranställt om utredning rörande Hagbergs sysselsättning under tiden efter avskedstagandet ur krigstjänst samt beträffande hans ekonomiska förhållanden. I dessa avseenden har från vederbörande *landsfiskal* meddelats följande:

»Soldat *Gustav Teodor Hagberg* har sedan år 1894 ägt och brukat $1\frac{1}{2}$ och $2\frac{1}{1024}$ mantal Boarp Västregård i Södra Ljunga socken. År 1918 avled hustrun och visade bouppteckningen en behållning av 6,024 kronor, därav hälften tillföll Hagbergs sex barn, av vilka det yngsta nu är 16 år. Boet är fortfarande oskiftat.

Å fastigheten födes 1 häst och 5 st. nötkreatur.

Dessutom har Hagberg sedan avskedstagandet såsom agent upptagit order å symaskiner m. m. för Singers och Huskvarna fabriker mot provision och en veckoavlönning av 15 kronor. Denna verksamhet uppgår han sig ej längre kunna fortsätta med i följd av sjukdom.

Sedan hustruns död har Hagberg måst skuldsätta sig, så att hans skulder uppgå till ungefärliga värdet av hans andel i det gemensamma boet.

Den taxerade inkomsten för åren 1922—1924 har varit respektive 2,000, 1,420 och 930 kronor.»

Arméförvalt-
ningens civila
departement.

Det av arméförvaltningens civila departement avgivna utlåtandet är av följande lydelse:

»Hagberg, som är född den 11 oktober 1868 och tjänstgjort vid Kungl. Kronobergs regemente från den 10 mars 1890 till den 30 augusti 1900, då han på grund av blodåderbräck i båda benen nödgades såsom oduglig till krigstjänst taga avsked, anhöll år 1909 i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift att få komma i åtnjutande av understöd. I ett häröver avgivet utlåtande av den 14 september 1909 ansåg sig departementet icke kunna tillstyrka bifall till ansökningsen, enär det genom en den 25 maj 1909 verkställd krigsrättsundersökning icke kunde anses styrkt, att Hagberg i tjänsten ådragit sig ovannämnda sjukdom. Hagberg tilldelades dock med hänsyn till förekommande bevekande omständigheter av Kungl. Maj:t genom nå-

digst brev den 5 november 1909 en gratifikation för en gång av 100 kronor från invalidhusfonden. Sedermera inkom Hagberg under år 1911 med förnyad framställning i ämnet. På grund av dåmera vid krigsrättsundersökning den 12 och 19 maj 1911 vunna upplysningar om sjukdomens uppkomst fann departementet skäligt att med stöd av föreskrifterna i nädligt brev den 6 maj 1881 tilldela Hagberg underhåll i 3 klassen av Vadstena krigsmanshuskassa, utgående med ett årligt belopp av 24 kronor, räknat från och med den 1 juli 1911 eller månaden näst efter den, under vilken krigsrättens utlåtande avkunnats. Från och med den 1 november 1918 eller månaden näst efter den, under vilken Hagberg fyllde 50 år, höjdes underhållet med 25 kronor för år enligt medgivande i kungörelsen den 6 augusti 1909 angående ändrade bestämmelser i fråga om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. Med dessa belopp, tillhoppa 49 kronor, utgår för närvarande Hagbergs underhåll från nämnda kassa. Någon ytterligare förhöjning av underhållet kan departementet med stöd av gällande föreskrifter rörande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa för närvarande icke tilldela Hagberg. Skulle ytterligare understöd nu tilldelas honom, komme han att intaga en särställning i förhållande till andra med honom likställda f. d. soldater. På grund härav anser departementet sig icke kunna tillstyrka, att Hagberg beredes understöd utöver det underhåll, han för närvarande uppbär från Vadstena krigsmanshuskassa.

I detta sammanhang får departementet meddela, att Hagberg enligt nädiga kungörelsen den 6 november 1914 angående förhöjning i gratial från Vadstena krigsmanshuskassa vid fyllda 60 år bliver berättigad till ett årligt underhåll ur nämnda kassa av 100 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg samt enligt kungörelsen den 20 augusti 1919 angående förhöjning i gratial från Vadstena krigsmanshuskassa m. m., vid fyllda 67 år till ett årligt underhåll ur samma kassa av 200 kronor jämte dyrtidstillägg, allt under förutsättning att nu gällande föreskrifter rörande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa bliva oförändrade. Slutligen torde böra framhållas, att Hagberg efter uppnådda 67 levnadsår eventuellt kan komma i åtnjutande av pensionstillägg om 50 kronor för år enligt kungörelsen den 20 juni 1924 angående pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.»

För egen del har statskontoret yttrat bland annat:

Statskontoret.

»Då Hagberg bekommit det underhåll, som författningsenligt tillkommer honom med hänsyn till de förhållanden, varunder han nödgats lämna sin anställning vid regementet, samt utöver tjänstgöringen vid regementet icke kan åberopa någon anställning i statens tjänst och då, såvitt statskontoret kan finna, icke heller i övrigt beträffande Hagberg föreligga några särskilda omständigheter, som kunna anses böra föranleda till beviljande av en undantagsförmån för honom framför övrigt manskap, som avskedats på grund av skada eller sjukdom i tjänsten, anser statskontoret i likhet med arméförvaltningens civila departement betänkligt med hänsyn till konsekvenserna att bifalla det i motionen framställda förslaget.»

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser utskottet det innebära betänkligheter att tillerkänna Hagberg ytterligare understöd utöver vad han enligt gällande bestämmelser äger uppbära. Utskottet har nämligen icke funnit några särskilda omständigheter föreligga, som böra för-

Utskottet.

anleda till att bereda Hagberg en undantagsställning framför övriga med honom likställda. Under sådana förhållanden har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionen och hemställer alltså,

att förevarande motion II:94 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang. 13:o) I en inom andra kammaren av herr *Lindberg* väckt motion nr 98
 årligt understöd åt förra sömmerskan *Karolina Lindqvist*.
 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att tillerkänna f. sömmerskan vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder *Karolina Lindqvist* en årlig pension av 450 kronor, räknat från den 1 juli 1924».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Karolina Lindqvist*, som är född den 19 oktober 1875, varit anställd såsom sömmerska vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder den 1 augusti 1900—den 30 juni 1924, varvid hon dock efter den 5 maj 1922, med smärre avbrott, på grund av sjukdom varit förhindrad arbeta vid regementet. Sedan *Karolina Lindqvist* anmält sin avsikt att avgå från anställningen från och med den 1 juli 1924, gjorde regementschefen hos Kungl. Maj:t framställning om beredande av pension åt henne. Vid denna framställning var fogad, bland annat, läkarintyg, som utvisade, att hon lede av ledgångsreumatism samt neurasteni, men vari uttalades, att möjlig förbättring icke vore utesluten. I avgivet utlåtande över framställningen förklarade sig *arméförvaltningens intendentsdepartement*, då ifrågavarande arbeterska uppnått en ålder av endast något över 48 år samt nedsättningen av hennes arbetsförmåga sannolikt icke kunde betraktas såsom varaktig, förhindrat att för det dåvarande tillstyrka, att pension från statens sida tillerkändes henne. Sedan utlåtanden i ärendet vidare avgivits av *statskontoret* och *pensionsstyrelsen*, fann Kungl. Maj:t enligt beslut den 24 juli 1924 framställningen icke föranleda annan åtgärd än att Kungl. Maj:t medgav, att för beredande åt *Karolina Lindqvist* av kurortsvård genom pensionsstyrelsens försorg finge från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas ett belopp av 150 kronor.

I ett den 21 februari 1925 avgivet, till utskottet överlämnat intyg har vederbörande provinsialläkare efter undersökning meddelat följande:

»Fröken *Karolina Lindqvist* är vårdad å pensionsstyrelsens sjukhus i Åre under tiden $\frac{26}{8}$ 1924— $\frac{11}{11}$ 1924 under diagnosen polyarthrit. rheumat. chron. Under vårdtiden förbättrades hon rätt avsevärt, men hon kom dock aldrig så långt, att hon kunde föra nålen för att sy, varför hon alltså ej kunde försörja sig med sitt yrke.

Vid undersökningen i dag visade hon följande status:

Höger hand: svullen över 2:dra och 3:dje metacarpo-falangeallederna. Handen kan ej knytas fullständigt. Med en viss svårighet kan tummen sättas mot

de övriga fingrarna. Kan nu möjligen hålla i en nål, dock otänkbart, att hon skulle kunna utföra något verkligt syarbete.

Handleder utan anmärkning.

Höger armbågsled: Sträckes till 150 grader, böjes till 60 grader. Pro och supination i många ställningar med avseende på böjningen förenade med betydlig smärta.

Axelleder: Kan få upp armarna så pass långt, att hon kan kamma sig själv, även detta dock förenat med en rätt stor svårighet.

Överläkaren på pensionsstyrelsens sjukhus i Åre har i meddelande till mig som sin åsikt framhållit, att fröken Lindqvist bör få förnyad vård å sjukhuset. 'Huruvida hon kan bli så fullständigt återställd, att hon åter kan försörja sig med sin nål, är väl mera osäkert, och dessutom måste man ju räkna med den alltid stora risken för recidiv och exacerbationer. Att hon vid utskrivningen härifrån ej kunde försörja sig som sömmerska, framgår etc.'

Sammanfattande undersökningsresultaten vid olika tillfällen på pensionsstyrelsens sjukhus och undersökningsresultatet i dag med överläkaren, dr Kinbergs, ovan citerade utlåtande angående utsikterna för framtiden får jag härmed skriva följande utlåtande:

Fröken Karolina Lindqvist lider av kronisk reumatisk ledgångsreumatism, som för närvarande och med all sannolikhet även för framtiden hindrar henne fullständigt att försörja sig som sömmerska, även om en tids förnyad vård å specialsjukhus kan åtminstone i viss mån hejda sjukdomens fortskridande eller t. o. m. förbättra densamma något.»

Av utredningen i ärendet framgår, att Karolina Lindqvist torde få anses vara till följd av sjukdom urständsat för framtiden genom arbete försörja sig i sitt hittillsvarande yrke. Under sådana förhållanden och då hon under omkring 24 år varit anställd i statens tjänst, har utskottet ansett det vara billigt, att ett årligt understöd av statsmedel beredes henne under hennes återstående livstid. Detta understöd torde, med hänsyn till de grunder, som tidigare i liknande fall pläгат tillämpas, böra bestämmas till 390 kronor årligen. Understödet synes böra anvisas från och med den 1 januari 1925 och utgå från allmänna indragningsstaten.

Utskottet.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 98, må medgiva, att förra sömmerskan vid Västerbottens regementets intendenturverkstäder Karolina Lindqvist må från och med den 1 januari 1925 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra nittio kronor.

14:o) I en inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Tumhult väckt motion nr 224 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja änkan *Mimmie Charlotta Edborg* ett årligt understöd å 500 kronor, att utgå så länge hon lever och förbliver ogift, eller det belopp, som utskottet kan finna lämpligt».

*Ang.
årligt under-
stöd åt änkan
Mimmie Char-
lotta Edborg.*

Av motionen med därvid fogade bilagor framgår, att *Mimmie Charlotta Ed-*

borg, som är född den 18 juni 1871, sedan år 1912 är änka efter f. d. kaptenen vid Värmlands fältjägarerår C. C. R. Edborg. Edborg var född den 18 april 1840 och avgick ur tjänst den 9 maj 1890. Vid sin död efterlämnade han, förutom änkan, två döttrar, av vilka den ena är född den 8 mars 1907 och den andra den 14 maj 1910. Då äktenskapet ingåtts först efter det mannen uppnått 60 år, är änkan Edborg icke berättigad till pension från arméns änke- och pupillkassa.

Beträffande motiveringen i övrigt hänvisar utskottet till motionen.

Utskottet.

Änkan Edborg är enligt bestämmelserna i reglementet för arméns änke- och pupillkassa ej berättigad till pension från nämnda kassa. Vid sådant förhållande har utskottet av principiella skäl och då Edborg, som avled redan år 1912, för omkring 35 år sedan lämnat sin anställning i statens tjänst, ansett sig icke kunna tillstyrka, att statspension beredes hans änka. Utskottet finner sig därför böra avstyrka bifall till motionen och hemställer,

att förevarande motion II:224 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

*Ang.
årligt under-
stöd åt förre
soldaten
J. Olsson
Berglöf.*

15:o) I en inom andra kammaren av herr *Spångberg* väckt motion nr 227 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja f. d. soldaten *Joh. Olsson Berglöf* ett årligt understöd med belopp, som vederbörande utskott kan finna skäligt».

I motionen har anförts, bland annat, att Berglöf, som vore född den 28 augusti 1874, varit anställd såsom soldat vid Värmlands regemente 1891—1897 och, enligt egen uppgift, vid en fältmanöver i Närke år 1895 ådragit sig sjukdom, på grund varav han blivit krympling.

Med avseende på motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

*Arméförvalt-
ningens civila
departement
och sjukvårds-
styrelse.*

Över ifrågakvarande motion hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse på utskottets begäran anbefallts avgiva utlåtande; och hava departementet och sjukvårdsstyrelsen, efter inhämtande av yttranden från chefen för Värmlands regemente samt fördelningsläkaren vid V. arméfördelningens stab, i ärendet anført följande:

»Berglöf, som är född den 22 augusti 1874 och kom i tjänst vid regementet den 15 april 1893, tjänstgjorde år 1894 53 dagar under rekrytmötets första omgång och 24 dagar under regementsmötet samt år 1895 24 dagar under regementsmötet (Nerikesmanövern). Åren 1896—1898 var han sjuk å roten och erhöi avsked den 11 september sistnämnda år på grund av ryggmärgstvinsot (tabes dorsalis) efter en tjänstetid av 5 år 4 månader 26 dagar. Under år 1910 anhöll Berglöf i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift att få komma i åtnjutande av understöd. Enligt häröver avgivet utlåtande den 15 februari 1911 ansågo departementet och sjukvårdsstyrelsen sig icke kunna tillstyrka ansökningen, enär det icke visats,

att militärtjänsten varit orsak till eller bidragit till uppkomsten och utvecklingen av den sjukdom, på grund varav han erhållit avsked. Kungl. Maj:t fann sig icke kunna bifalla ansökningen, varom departementet och styrelsen underrättades genom ämbetsskrivelse av den 24 mars 1911.

Under år 1911 gjorde Berglöf i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift förnyad framställning i ämnet. Han anförde då som skäl för sin anhållan, att han under fälttjänstövningar hösten 1895 ådragit sig en svårare förkylning, som skulle givit upphov till den svårartade kroniska reumatism med därav följande obotlig förlamning av nästan alla muskler i höfter och ben, varav han enligt företett läkarintyg var lidande vid tiden för ansökningens ingivande. Då det emellertid icke kunde påvisas, att han blivit skadad i tjänsten, ansåg Kungl. Maj:t sökanden icke kunna komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. Med hänsyn till förekommande synnerligen bevakande omständigheter tilldelades honom dock av Kungl. Maj:t en gratifikation för en gång av femtio kronor från invalidhusfonden. Om Kungl. Maj:ts beslut i ärendet erhöll departementet och sjukvårdsstyrelsen meddelande genom brev den 12 april 1912, varav styrkt avskrift genom departementets försorg tillställdes chefen för Värmlands regemente för sökandens underrättande. Ovannämnda gratifikation ur invalidhusfonden erhöll Berglöf samtidigt genom vederbörande kronofogdes försorg. Ur invalidhusfonden uppbär Berglöf ett årligt understöd av 15 kronor, vilket understöd enligt hos departementet förda anteckningar första gången tilldelades honom den 30 juni 1911. Att Berglöf såsom i ovannämnda motion uppgives någon gång under Konung Oscar II:s regering skulle hava anhållit om understöd har departementet sig icke bekant.

Enligt vad som framgår av den nu i riksdagen väckta motionen om årligt understöd åt Berglöf, synes han fortfarande vilja göra gällande, att militärtjänstgöringen varit orsak till den sjukdom, på grund varav han nu blivit krympling. Med hänsyn härtill hava departementet och sjukvårdsstyrelsen, ehuru det, såsom av det ovan anförda framgår, vid förut verkställda utredningar icke kunnat påvisas, att Berglöf i tjänsten ådragit sig skada eller sjukdom, som medfört nedsättning av arbetsförmågan, likväl ansett sig böra verkställa ny utredning i ärendet för utrönande, huruvida Berglöfs påstående möjligen skulle kunna äga någon grund.

Av den utredning, som nu i ärendet verkställts, har emellertid intet framkommit, som giver stöd åt Berglöfs påstående. Tvärtom giver utredningen vid handen, att Berglöfs sjukdom och militärtjänsten icke stå i något sammanhang med varandra. Vid sådant förhållande lärer Berglöf varken nu eller framdeles kunna på grund av gällande bestämmelser tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

Någon gratifikation från invalidhusfonden utöver den, han för närvarande därifrån uppbär, är departementet på grund av föreskrifterna i brev den 6 februari 1920, angående decentralisering av vissa ärenden rörande understöd från Vadstena krigsmanshuskassa och invalidhusfonden, icke befogat tilldela honom.

Därest Berglöf i allt fall skulle tillerkännas något högre understöd, än det han nu uppbär, skulle han alltså komma i en annan och mera gynnsam ställning än andra likställda understödstagare, som tillhört armén.

På grund av vad sålunda anförts anse sig departementet och sjukvårdsstyrelsen icke kunna tillstyrka, att Berglöf beredes ytterligare understöd från medel under fjärde huvudtiteln.»

Utskottet.

Då, såsom av utredningen i ärendet framgår, det icke visats, att Berglöfs militärtjänstgöring förorsakat hans sjukdom eller ens bidragit till utvecklingen av densamma, har utskottet ansett sig icke kunna förorda, att understöd av allmänna medel beredes honom. Utskottet får sålunda hemställa,

att förevarande motion II:227 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

IV. Ang. socialdepartementet.

Ang.
tilläggs-
pension åt f. d.
förste för-
mannen med
förordnande
såsom upp-
syningsman
vid statens
tvångsarbets-
anstalt i
Landskrona
S. Persson
Lindgren.

16:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1925 dagtecknad proposition nr 83 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, i punkt 1:o) föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. förste förmannen med förordnande såsom uppsyningsman vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona *Sven Persson Lindgren* må från och månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten ägde rum, uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en tilläggs-pension från allmänna indragningsstaten av 400 kronor årligen.

Av utredningen i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

Lindgren, som vid fångvården innehaft befattning såsom överkonstapel med förordnande såsom uppsyningsman, hade, då tvångsarbetsanstalterna från och med år 1921 skildes från fångvården, blivit förste förman med förordnande såsom uppsyningsman, men uppburit samma avlöningsförmåner, som förut tillkommit honom. I samband med ny definitiv löneroglering vid såväl fångvården som statens tvångsarbetsanstalter från och med år 1922 erhöles såväl överkonstaplar med förordnanden såsom uppsyningsmän vid fångvården som förste förman med förordnanden såsom uppsyningsmän vid tvångsarbetsanstalt befattningar som uppsyningsmän med nyreglerad avlöning. Detta gällde dock icke den å staten för Landskrona tvångsarbetsanstalt uppförde förste förmannen med förordnande som uppsyningsman. Då för de kvinnliga lösdrivarnas bevakning och handledning vid arbetet icke andra än kvinnliga tjänstemän ansågos böra komma till användning, uppfördes nämligen ett flertal manliga tjänster, däribland befattningen såsom förste förman med uppsyningsmansförordnande, å övergångsstat, med bibehållande av dittillsvarande avlöningsförmåner. Det förutsattes emellertid, att åtgärder skulle vidtagas för att sålunda å övergångsstat uppförd befattningshavare skulle snarast möjligt beredas anställning å annan ordinarie tjänst, i samband varmed erinrades om befattningshavares skyldighet att låta sig förflyttas.

Efter uppnådd pensionsålder har Lindgren, som fortfarande kvarstått på övergångsstat, tillerkänts pension, som avpassats i förhållande till avlöningen å sådan stat och bestämts till 1,200 kronor (lön 1,000 kronor jämte 2 ålders-

tillägg a 100 kronor vardera). Under framhållande av att han varit villig att övergå till befattning vid fångvården, men icke före sitt avskedstagande erhållit dylik transport, har Lindgren hos Kungl. Maj:t anhållit om pension av 2,160 kronor, motsvarande pensionsunderlaget för uppsyningsman med nyreglerad avlöning vid tvångsarbetsanstalt eller vid fångvården.

Rörande den begärda pensionen har *statskontoret* i avgivet utlåtande anfört:

Därest sökanden från och med 1922 års ingång överflyttats såsom uppsyningsman å ny stat, hade pension till honom jämlikt föreskriven medeltalsberäkning utgått med 2,064 kronor, alltså ett avsevärt högre belopp än den honom tilldelade pensionen. Statskontoret, som icke ansåge sig kunna förorda, att åt sökanden bereddtes samma pension, som skulle tillkommit honom, därest han inkommit å den nya staten, funne dock — med hänsyn till i ärendet förekommande omständigheter och då till sökanden utgående pension ej kunde anses stå i rimligt förhållande till den avlöning, som tillkomme förste förman å övergångsstat — det vara med billighet överensstämmande, att någon pensionsförbättring bereddtes sökanden. Storleken av pensionsförbättringen syntes med hänsyn till de särskilda förmåner, som tillkomme pensionär med icke nyreglerad pension, böra begränsas till 400 kronor, i vilket fall pension jämte pensionsförbättring skulle till sökanden utgå med tillhoppa 1,600 kronor, ett belopp motsvarande den kontanta avlöning, som skulle utgå till å övergångsstat kvarstående förste förman med förordnande såsom uppsyningsman under tid, då han åtnjöte tjänstledighet. Enligt för sista kvartalet 1924 gällande grundtal vid beräkning av dyrtidstillägg vore de med en oreglerad pension å 1,600 kronor förenade förmåner endast 104 kronor mindre för år räknat än en nyreglerad pension å 2,064 kronor jämte dyrtidstillägg därá. Sökanden syntes böra berättigas åtnjuta pensionsförbättring från och med månaden näst efter den, vari avsked från tjänsten ägde rum.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har biträtt statskontorets mening.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Det synes mig icke billigt, att genom en organisationsändring vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona Lindgren vid sitt avsked från den å övergångsstat uppförda befattningen såsom förste förman med uppsyningsmansförordnande erhåller en avsevärt lägre pension än en uppsyningsman med nyreglerad avlöning vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö eller vid fångvården, med vilken han tidigare varit i såväl avlönings- som pensionshänseende jämställd. Även om jag av skäl, statskontoret anfört, icke kan tillstyrka, att Lindgren i pensionshänseende fullt likställes med uppsyningsman med nyreglerad avlöning, delar jag å andra sidan den av nämnda ämbetsverk uttalade och av allmänna civilförvaltningens lönenämnd biträdda uppfattningen, att Lindgren bör erhålla en tilläggs pension från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägde rum. Det av statskontoret för tilläggs pensionen ifrågasatta beloppet, 400 kronor för år, finner jag väl avvägt.»

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en inom första kammaren av fröken *Hesselgren* väckt motion nr 23, vari hemställt, »att

f. d. uppsyningsmannen vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona Sven Persson Lindgren må förklaras berättigad att från och med den 1 juli 1924 åtnjuta pension såsom uppsyningsman med 2,160 kronor för år jämte dyrtidstillägg efter för reglerade verk fastställda grunder.»

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet det icke vara billigt, att Lindgren, som till följd av ändrad organisation för tvångsarbetsanstalten i Landskrona kommit att uppföras å övergångsstat, vid sitt avsked skulle erhålla en avsevärt lägre pension än vad som tillkommer motsvarande befattningshavare med nyreglerad avlöning vid tvångsarbetsanstalten i Svartsjö och vid fångvården, med vilka befattningshavare han tidigare varit i avlönings- och pensionshänseende likställd. Under sådana förhållanden anser sig utskottet böra biträda förslaget om beredande av en pensionsförbättring åt Lindgren. Däremot finner sig utskottet av principiella skäl icke kunna förorda att, såsom motionären torde hava avsett, Lindgren skulle erhålla samma pension, som skulle utgått till honom, därest han uppförts å ny stat. Beträffande storleken av nyssnämnda pensionsförbättring har utskottet emellertid med hänsyn till Lindgrens långvariga anställning i statens tjänst och övriga i ärendet åberopade omständigheter funnit sig böra föreslå, att densamma bestämmes till 450 kronor, varigenom Lindgrens sammanlagda pensionsförmåner, inklusive pensions- och dyrtidstillägg, skulle i det allra närmaste komma att motsvara de pensionsförmåner, vilka på sätt tidigare omnämnts skulle hava tillkommit honom, därest han överförts å ny stat.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition och förenämnda motion I: 23, må medgiva, att f. d. förste förmannen med förordnande såsom uppsyningsman vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona Sven Persson Lindgren må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten ägde rum, uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en tilläggspension från allmänna indragningsstaten av fyrahundrafemtio kronor.

Ang.
understöd åt
extra målaren
vid Uppsala
hospital och
asyl A. A.
Heinrici.

17:o) I punkt 2:o) av förenämnda proposition nr 83 har Kungl. Maj:ten vidare föreslagit riksdagen medgiva, att extra målaren vid Uppsala hospital och asyl *August Amadeus Heinrici* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid nämnda anstalt, dock tidigast från och med den 1 juli 1925, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 500 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att Heinrich, som är född den 13 september 1867, utan att hava innehaft anställning som befattningshavare, arbetat vid Uppsala hospital och asyl omkring 25 år samt att han enligt avgivet läkarintyg numera på grund av astma, hjärtfel och kronisk leversjukdom icke längre vore i stånd att fullgöra sina åligganden. I likhet med den i handlingarna omnämnde snickaren N. Nelin vid Malmö asyl, vilken av förlidet års riksdag beviljades ett årligt understöd, kunde Heinrich icke räknas till sådan betjäning vid hospital, som jämlikt § 25 av stadgan angående sinnessjuka kunde av medicinalstyrelsen erhålla understöd eller årligt underhåll.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit anser utskottet, att Heinrich bör komma i åtnjutande av något understöd från statens sida, då han på grund av sjukdom icke längre kan sköta sin syssla. Beträffande storleken av detta har utskottet icke funnit anledning till erinran mot det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 500 kronor, liksom utskottet ock biträder Kungl. Maj:ts förslag beträffande den tidpunkt, från vilken understödet bör utgå. Utskottet får alltså hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

18:o) I punkt 3:o) av ovanberörda proposition nr 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. maskinisten vid Malmö asyl Hans Hanssons änka *Ingrid Hansson, född Persson*, må, räknat från och med den 1 september 1924, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 350 kronor.

*Ang.
understöd åt
f. d. maski-
nisten vid
Malmö asyl
H. Hanssons
änka.*

Av utredningen i ärendet framgår bland annat, att maskinisten Hansson, som var född den 7 mars 1857 och avled den 15 augusti 1924, varit anställd såsom maskinist vid Malmö asyl under en tid av 34 år 8 månader samt den 31 maj sistnämnda år erhållit avsked från tjänsten med en årlig pension av 1,920 kronor. Vid sin död efterlämnade han änkan Ingrid Hansson, född den 22 april 1864, och två barn.

Då sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka först från och med år 1919 uppförts på ordinarie stat och således dessförinnan icke ägt ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, var Hansson, som den 1 januari 1919 uppnått en ålder av över 60 år, jämlikt det för nämnda kassa gällande reglementet undantagen från delaktighet i kassan. Hansson hade sålunda icke kunnat genom inträde i kassan bereda sin änka någon pension.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit synes det utskottet vara billigt, att änkan Hansson, som icke torde äga tillräckliga medel för sitt uppehälle och uppnått en ålder av nära 61 år, beredes ett årligt understöd av statsmedel. Utskottet har icke heller haft något att erinra mot det av Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagna beloppet 350 kronor, att utgå på sätt propositionen innehåller.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

V. Ang. kommunikationsdepartementet.

Ang.
tilläggs-
pension åt
expeditionss-
chefen W. F.
Schalén.

19:0) I en till riksdagen avlåten, den 30 januari 1925 dagtecknad proposition nr 25 har Kungl. Maj:t under punkt 1:0) föreslagit riksdagen medgiva, att expeditionschefen i kommunikationsdepartementet *Wilhelm Fredrik Schalén* må från och med dagen näst efter den, då efter avsked från kanslirådsbefattningen förordnandet för honom å expeditionschefsämbetet upphör, under sin återstående livstid åtnjuta, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att Schalén, vilken är född den 14 juni 1858, den 9 juni 1882 antagits till e. o. notarie i Svea hovrätt och den 22 mars 1884 till amanuens i dåvarande civildepartementet samt den 31 december 1891 utnämns till registrator i nämnda departement. Sedan han den 16 februari 1900 förordnats att tills vidare bestrida ett kansliråds- och byråchefsämbete i civildepartementet med åtnjutande av därmed förenade avlöningsförmåner, utnämndes och förordnades han den 31 mars samma år till kansliråd och byråchef i sagda departement. Vidare förordnades Schalén den 7 december 1917 att från och med den 1 januari 1918 vara expeditionschef i civildepartementet och den 30 juni 1920 att från och med den 1 juli 1920 vara expeditionschef i kommunikationsdepartementet. På grund av särskilda förordnanden att förvalta expeditionschefsämbetet i civildepartementet har Schalén större delen av åren 1907—1909 och så gott som oavbrutet under åren 1910—1917 förrättat de till nämnda ämbete hörande göromål. Skyldighet att avgå från expeditionschefsämbetet inträder för Schalén under loppet av år 1925.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för ovannämnda den 30 januari 1925.

Utskottet.

Med hänsyn till den långa tid, Schalén bestritt expeditionschefsämbete, har utskottet funnit det vara skäligt, att en tilläggspension beredes honom utöver den pension, som tillkommer honom såsom kansliråd; och

har utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit. Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att frågan om expeditionschefsbefattningarnas tillsättande med fullmakt varit föremål för övervägande såväl i samband med statsdepartementens omorganisation år 1917 som ock vid den senaste löneregleringen för departement med flera verk år 1921 samt att därvid 1921 års riksdag uttalat den mening, att övervägande skäl kunde anföras för beredande av fullmakt åt ifrågavarande befattningshavare men att, då riksdagen så sent som år 1917 fattat beslut i denna sak, en något längre tids erfarenhet syntes böra avvaktas, innan ändring vidtoges härutinnan.

Under återopandande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

20:o) Under punkt 2:o) av nyssnämnda proposition nr 25 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning, byråchefen i styrelsen *Ossian Zacharias Ekdahl* må från och med dagen näst efter den, då efter avsked från byråchefsbefattningen förordnandet för honom såsom chef för hamnavdelningen upphör, under sin återstående livstid åtnjuta, utöver honom författningens enligt tillkommande pension, en tilläggs-pension från allmänna in-
dragningstaten till belopp av 600 kronor.

Ang.
tilläggs-
pension åt
chefen för väg-
och vatten-
byggnadssty-
relsens hamn-
avdelning,
byråchefen
O. Z. Ekdahl.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande:

Ekdahl, som är född den 28 juni 1858, tjänstgjorde såsom biträdande ingenjör i östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet åren 1884—1885 och 1888—1890 under tillhoppa 2 år $\frac{1}{2}$ månad samt i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under tiden 1 februari 1892—1 december 1894. Sistnämnda dag utnämndes han till distriktsingenjör i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, varefter han befordrades till byråingenjör i styrelsen 1900, till distriktschef i sistberörda distrikt 1902 samt till byråchef i styrelsen 1903. Efter det 1913 års riksdag jämte beviljande av anslag för utförande av vissa fiskehamnar medgivit, att kostnaden för anordnande under byggnadstiden av en särskild hamnavdelning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge utgå från de för byggande av fiskehamnarna anslagna medel, har Ekdahl, jämlikt särskilda förordnanden av Kungl. Maj:t, alltsedan den 1 maj 1913 uppehållit befattningen såsom chef för nämnda hamnavdelning. Under denna tid har Ekdahl från de av riksdagen för fiskehamnsbyggandet anvisade extra anslagen åtnjutit arvode med ett av statsmakterna bestämt årligt belopp, som efter hand ökats, så att det från och med den 1 januari 1922, då det nya avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement med flera verk trädde i kraft, utgår med 15,000 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om

vidtagande av åtgärder för att Ekdahl måtte berättigas att vid avgången från sin befattning såsom chef för hamnavdelningen åtnjuta pension med belopp, som tillkomme tjänsteman i 2:a lönegraden av avdelning A i den i omförmälda avlöningsreglemente intagna löneplanen (överdirektör av högre grad).

I utlåtande den 28 oktober 1924 har *statskontoret* i huvudsak anfört:

För byråchefen Ekdahl inträdde vid uppnående den 28 juni 1925 av 67 levnadsår skyldighet att avgå från byråchefstjänsten enligt föreskrift i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension, och syntes han vid berörda tidpunkt komma att innehava det för hel pension i hans tjänst föreskrivna antalet av 35 för pension enligt nämnda lag beräkneliga tjänstår och alltså kunna förklaras berättigad att efter avgången åtnjuta hel pension, motsvarande det för honom gällande pensionsunderlaget, 6,996 kronor.

Beträffande förslaget att bereda Ekdahl en mot hans avlöning såsom chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning svarande pension av 7,896 kronor erinrade statskontoret, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin till grund för statsmakternas beslut år 1913 om inrättande av en särskild hamnavdelning inom styrelsen liggande framställning föreslagit, att den avdelningschef, som skulle leda och ansvara för arbetet å nämnda avdelning, skulle med hänsyn till uppdragets särskilda vikt och betydelse samt därtill, att det vore av tillfällig natur och icke att jämföra med ordinarie lön på stat och därmed förenade förmåner, erhålla ett arvode av 12,000 kronor, att det sålunda föreslagna arvodet emellertid ansågs väl högt och av föredragande departementschefen befanns böra bestämmas till 10,000 kronor samt att riksdagen i berörda hänseende icke framställde någon erinran. Såsom framginge av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förevarande skrivelse, hade arvodet sedermera gång efter annan höjts, och uppginge det nu till 15,000 kronor för år eller samma belopp, som i avlöning tillkomme överdirektör av högre lönegrad.

Att tillfälligt uppdrag, om än — såsom i detta fall — ganska långvarigt, skulle föranleda till beredande av särskild pensionsförmån, förefölle statskontoret betänkligt, och hade under likartade omständigheter hittills icke förekommit, såvitt för statskontoret vore bekant. Visserligen hade riksdagen år 1919 på framställning av enskilda motionärer medgivit, att till f. d. byråchefen F. H. Schlytern finge utöver den honom författningsenligt tillagda pensionen utgå en tilläggspension från allmänna indragningsstaten; men grunden till detta medgivande torde vara att finna däri, att Schlytern, som nödgats avgå under år 1908 kort innan ny lönereglering genomförts med därav följande pensionsförbättring och därför kommit i åtnjutande av pension å endast 5,000 kronor, *efter avskedstagandet* fortfarande liksom alltifrån 1902 års löneregleringskommittés tillsättande varit kommitténs ordförande och därunder utfört ett lika mödosamt som förtjänstfullt och gagnande arbete.

Den omständigheten, att byråchefen Ekdahl alltsedan den 1 maj 1913 i stället för det arbete, som ålegat byråchefen å tekniska byrån i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, fullgjort uppdrag såsom chef för den hos styrelsen tillfälligt inrättade hamnavdelningen och därvid åtnjutit icke obetydligt högre ersättning än som eljest tillkommit honom, syntes icke i och för sig böra föranleda till att han dessutom för detta tillfälliga uppdrag

bekomme högre pension än den, som författningsenligt tillkomme honom såsom byråchef.

Skulle likväl någon tilläggs pension anses böra beredas byråchefen Ekdahl, syntes dock beloppet böra med hänsyn till att avgifter erlagts endast för den pension, som författningsenligt intjänats, begränsas till 600 kronor, motsvarande $\frac{2}{3}$ av skillnaden mellan byråchefs och överdirektörs av högre lönegrad pensioner, på sätt statskontoret haft tillfälle att närmare utveckla i sitt utlåtande den 15 oktober 1924 i fråga om beredande av tilläggs pension åt expeditionschefen W. F. Schalén.

Departementschefen har för egen del anfört, att även om befattningen såsom chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning icke uppförts å ordinarie stat, syntes de krävande och ansvarsfulla arbetsuppgifter, som vore förenade med befattningen, samt den jämförelsevis långa tid, Ekdahl uppehållit densamma, utgöra omständigheter, som talade för att Ekdahl i pensionshänseende erhöle en något bättre ställning än han enbart genom pension såsom byråchef komme att intaga. Med hänsyn härtill ville departementschefen ej motsätta sig, att Ekdahl bereddes en tilläggs pension.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet delar den av statskontoret uttalade uppfattningen, att det måste anses betänkligt att för ett tillfälligt uppdrag av förevarande art bereda särskild pensionsförmån, och har på denna grund ansett sig icke böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om tilläggs pension åt byråchefen Ekdahl.

Utskottet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

21:o) I en inom andra kammaren av herr *Fast* väckt motion nr 20 har hemställts om beviljande åt förre lantbrevbäraren *Carl Justus Vallentin Hultstrand* av ett årligt understöd av 400 kronor under hans återstående livstid.

Ang.
årligt understöd
åt f. lantbrevbäraren
C. J. V. Hultstrand.

I motionen har uppgivits, bland annat, att Hultstrand, som är född den 15 augusti 1864 och numera på grund av svag syn samt klen hälsa är oförmögen att själv försörja sig, varit anställd *dels* som volontär vid Jönköpings regemente den 27 februari 1883—den 20 mars 1888 samt vid Svea trängbataljon den 6 april 1888—den 31 oktober 1893, *dels* som sjukvaktare vid Vadstena hospital och asyl den 7 juni 1897—den 23 juni 1898, *dels* ock såsom lantbrevbärare under tiden den 1 juli 1909—den 31 juli 1924.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Över berörda motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat ut-

låtande av statskontoret, som i ärendet hört generalpoststyrelsen samt arméförvaltningens civila departement.

Generalpost-
styrelsen.

Generalpoststyrelsens yttrande är av följande lydelse:

»Hultstrand, som är född den 15 augusti 1864, har enligt kontrakt med postverket ombesörjt lantbrevbäring med användande av häst och åkdon å den 19 kilometer långa linjen Hok—Norra Hubbestad från och med den 1 juli 1909 till och med den 31 juli 1924, d. v. s. under allenast 15 år i månad.

Ersättningen till Hultstrand från postverket för sagda lantbrevbäring, vilken under hela tiden utgjorts med tre turer i veckan fram och åter, har uppgått till följande belopp, för helt år räknat, nämligen för tiden

1/7	1909—31/12	1909		kronor	421: 20
1/1	1910—30/6	1911		»	507: —
1/7	1911—30/9	1912		»	624: —
1/10	1912—30/9	1915		»	780: —
1/10	1915—30/9	1917		»	936: —
1/10	1917—31/7	1918		»	1,014: —
1/8	1918—31/8	1920		»	1,248: —
1/4	1920—31/3	1921		»	2,340: —
1/1	1921—31/12	1921		»	2,184: — samt
1/1	1922—31/7	1924		»	1,716: —.

Hultstrand har tidigare icke till generalpoststyrelsen inkommit med framställning om erhållande av ålderdomsunderstöd.

Enligt de av Kungl. Maj:t i brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913 och den 28 juni 1918 fastställda grunder för tilldelandet av understöd gäller, att dylika understöd till belopp motsvarande högst $\frac{2}{3}$ av senast utgående ersättning kunna tilldelas poststationsföreståndare och lantbrevbärare, vilka i sådan egenskap tjänstgjort vid postverket minst 25 år eller, i undantagsfall — särskilt när vederbörande därefter antingen före eller efter sin tjänstetid såsom poststationsföreståndare eller lantbrevbärare tjänstgjort i annan egenskap vid postverket — under kortare tid och vilka befinnas vara i behov av understöd.

Såsom ovan framhållits, har Hultstrand varit anställd vid postverket under allenast omkring 15 år. Vid prövning av till generalpoststyrelsen från poststationsföreståndare eller lantbrevbärare tidigare inkomna framställningar om understöd har generalpoststyrelsen i intet fall ansett sig böra bevilja understöd åt dylik funktionär med så kort tjänstetid vid postverket som 15 år.

På grund av vad sålunda anförts anser generalpoststyrelsen sig — med hänsyn jämväl till konsekvenserna av understöds beviljande i sådant fall som det nu föreliggande — för sin del icke kunna tillstyrka, att årligt understöd tillerkännes Hultstrand att utgå av postmedel.»

Arméförvalt-
ningens civila
departement.

Arméförvaltningens civila departement har i ärendet anført följande:

»Av motionen jämte däri åberopade bilagor och intyg framgår:

att Hultstrand varit anställd vid Kungl. Jönköpings regemente i 5 år 23 dagar och vid förutvarande Kungl. Svea trängbataljon i sammanlagt 6 år,

att han på egen begäran erhållit avsked från båda anställningarna,
att avskedet icke föranletts av sjukdom eller skada, ådragen under militärtjänstgöring, samt

att han enligt intyg av ordföranden i Svenarums kommunalnämnd för närvarande lider av försvagad syn och klen hälsa.

Da Hultstrand sålunda icke varit i krigstjänst så lång tid, som enligt gällande föreskrifter erfordras för att komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, och det ej visats, att militärtjänsten varit orsak till den sjuklighet, varav han lider, lärar något underhåll från medel under fjärde huvudtiteln icke heller för framtiden kunna på grund av gällande bestämmelser tillerkännas honom.»

Statskontoret har i sitt utlåtande anfört:

Statskontoret.

»Såsom av de inkomna yttrandena framgår, har Hultstrand varken vid armén eller hos postverket haft så långvarig anställning, att författningens enligt något understöd från Vadstena krigsmanshuskassa eller från postverkets medel kan honom tillkomma. Då emellertid den sammanlagda tid, varunder Hultstrand tjänat staten, inberäknat den tid av inemot ett år, varunder han haft anställning såsom sjukvaktare vid Vadstena hospital, uppgår till 27 år, synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke på grund härav och med hänsyn till vad i övrigt blivit i ärendet upplyst, ett mindre understöd från allmänna indragningsstaten skäligen bör beviljas i detta fall, samt att, därest understöd anses böra utgå, detsamma dock i betraktande av de pensions- och dyrtidstillägg, som författningens enligt åtfölja sådant understöd, icke torde böra bestämmas till högre belopp än 220 kronor i nära överensstämmelse med vad av 1924 års riksdag beslöts i fråga om understöd åt förre postföraren Per Bengtsson.»

Av utredningen framgår, att Hultstrand förutom sin 15-åriga anställning såsom lantbrevbärare kan åberopa dels omkring 11 års anställning i militärtjänst, dels ock 1 års tjänstgöring såsom sjukvaktare vid hospital. Han har alltså haft en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av omkring 27 år. På grund härav har utskottet i likhet med statskontoret funnit sig böra tillstyrka, att ett årligt understöd av statsmedel beviljas honom under hans återstående livstid; och synes detta med hänsyn till föreliggande omständigheter böra bestämmas till det av statskontoret föreslagna beloppet, 220 kronor, att från och med den 1 januari 1925 utgå från allmänna indragningsstaten.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:20, må medgiva, att förre lantbrevbäraren Carl Justus Vallentin Hultstrand må från och med den 1 januari 1925 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundra tjugu kronor.

Ang.
ärligt under-
stöd åt förre
verkmästaren
S. A. Eklund.

22:o) I en inom andra kammaren av herr *Danielsson* väckt motion nr 162 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förre verkmästaren *Svante Alfred Eklund* från Hilleberg Ljung ett ärligt understöd av ettusen (1,000) kronor, att utgå från den 1 januari 1925 och under hans återstående livstid.»

I motionen har anförts, bland annat, följande:

»*Svante Alfred Eklund* är född den 2 februari 1852, således 73 år, har från 21 års ålder arbetat med byggnadsarbeten och, förutom för en mängd allmänna och enskilda byggnader, har han varit arbetsledare vid följande statens byggnader: stationshus å norra stambanan mellan *Kilafors* och *Ljusdal* samt bron över *Ljusnan*, kasernbyggnaderna i *Östertorneå*, industrihallen till *Stockholmsutställningen 1897*, byggnader å *Rosersbergs skjutskola*, kasernerna vid *Oskar-Fredriksborg*, kajbyggnaderna därstädes samt planering och grusning av kasernområdet och dess vägar, inredning av kanslihuset vid *Västgöta regemente* i *Skövde*. Sammanlagt över 15 år i statens arbeten.»

Med avseende å motiveringen i övrigt hänvisar utskottet till motionen.

I detta ärende har utskottet i vederbörlig ordning hört statskontoret, som över motionen inhämtat yttranden av arméns kasernbyggnadsnämnd, arméförvaltningens fortifikationsdepartement samt järnvägsstyrelsen.

Arméns
kasernbygg-
nadsnämnd.

Kasernbyggnadsnämnden har yttrat följande:

»De uti motionen åberopade kasernbyggnaderna i *Östertorneå* torde vara uppförda för finska statens räkning. Byggnadsarbetena å *Rosersbergs skjutskola*, kasernerna vid *Oskar-Fredriksborg*, kajbyggnaderna därstädes samt planering och grusning av kasernområdet äro alla arbeten, vilka varit anförtrödda åt arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Vad beträffar inredning av kanslihuset vid *Västgöta regemente* i *Skövde* avser antagligen motionären motsvarande byggnad inom *Skaraborgs regementes etablissemang* i samma stad, enär, som bekant, förstnämnda regementes etablissemang är förlagt till *Vänersborg*. Båda dessa etablissemang hava uppförts genom nämndens försorg med anlitande av entreprenörer. Etablissemang i *Skövde* fullbordades år 1913 och etablissemang i *Vänersborg* år 1917. Nämnden har genom vederbörande entreprenörer sökt vinna upplysning om *Eklunds* verksamhet, men hava desamma förklarat sig icke hava någon kännedom härom. I alla händelser synes *Eklund* icke hava arbetat såsom verkmästare eller förman vid något av dessa tvenne byggnadsföretag. Huruvida han varit anställd såsom arbetare vid desamma har nämnden icke kunnat utröna, enär sagda entreprenörer förklarat sig, sedan så lång tid förflutit efter byggenas färdigställande, icke kunna lämna upplysning om vid byggnadsföretagen anställda arbetare.»

Arméförel-
ningens forti-
fikations-
departement.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har meddelat, att av de byggnadsarbeten, vid vilka *Eklund* enligt uppgift skulle hava varit arbetsledare, endast kasernbyggnaderna vid *Oskar-Fredriksborg* utförts av fortifikationsdepartementet utan entreprenad, samt att departementet, då *Ek-*

lund icke i övrigt varit anställd i statens tjänst, icke kunde tillstyrka, att årligt understöd av statsmedel beviljades honom.

Järnvägsstyrelsen har anfört, att, då i motionen uppgivits, att Eklund skulle hava varit anställd vid statens järnvägar under norra stambanans byggande, undersökning härom verkställd i statens järnvägsbyggnaders arkiv från denna tid. Resultatet av undersökningen har meddelats i en promemoria av följande lydelse:

Järnvägs-
styrelsen.

»Som några arbetarrullor eller andra handlingar angående arbetare icke finnas bevarade från den tid, arbetena pågingo å norra stambanan mellan Kilafors och Ljusdal, åren 1876—1880, kunna några uppgifter med stöd av sådana icke lämnas angående Eklund.

Vid forskning å härvarande arkiv har Eklunds namn återfunnits i räkenskapshandlingar för år 1879, då han under månaderna juni—augusti varit sysselsatt med inredningsarbeten för husbyggnader vid ifrågavarande bandel. Då emellertid vid denna tid verkmästare, schaktmästare och s. k. underbasar icke upptogos särskilt i räkenskaperna, utan deras avlöning utkvitterades av förrådsföreståndare eller lagförmän, och av dessa fördelades enligt dagsverkslistor, vilka nu icke finnas bevarade, och då det torde kunna antagas, att Eklund vid denna tid icke varit lagförman i egentlig mening, har, utöver förutnämnda 3 månader, icke kunnat konstateras, huru lång tid han varit anställd vid ifrågavarande byggnadsföretag.»

Järnvägsstyrelsen yttrar vidare följande:

»Frånsett att Eklunds anställningsförhållanden vid statens järnvägar äro allenast ofullständigt utredda samt hans anställning i allt fall ligger mycket långt tillbaka i tiden, torde motionen emellertid redan av det skäl icke gärna kunna bifallas, att den *uppgivna* tiden för Eklunds anställning i statens arbeten — vilken för övrigt, åtminstone delvis, förefaller att i själva verket hava utgjort anställning hos enskilda entreprenörer för dylika arbeten — icke uppgår till mer än cirka 15 år, under det att för minimipension åt byggnadsarbetare och förmän vid statens järnvägsbyggnader kräves, att minst 25 tjänstår i statens egna arbeten vederbörligen styrkts. Då sagda minimipension utgör 450 kronor om året, vartill kommer 180 kronor i pensionstillägg samt för närvarande dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder, måste det föreslagna understödets belopp dessutom under alla förhållanden anses för högt.»

Styrelsen har därför hemställt om avslag å motionen. I varje fall har styrelsen ansett sig icke kunna tillstyrka — särskilt med hänsyn till konsekvenserna — att statens järnvägars medel betungades med det understöd, riksdagen eventuellt kunde komma att i anledning av motionen bevilja Eklund.

Statskontoret har för egen del i ärendet anfört följande:

Statskontoret.

»Såvitt handlingarna giva vid handen, har Eklund varit anställd vid statens byggnadsföretag endast dels under tiden 1/4 1876—10/10 1880, då han varit arbetsledare för vissa arbeten vid norra stambanan mellan

Kilafors och Ljusdal, dels ock under tiden 1/5 1902—31/3 1906, då han såsom byggmästare biträtt vid uppförandet av kasernetablissemanten å Rindön, eller tillsammans omkring 8½ år. På grund härav och då den verksamhet, som i övrigt av Eklund utövats och som jämväl åberopats till stöd för förslaget om statsunderstöd åt honom, synes hava utförts under anställning hos entreprenörer för vissa statsarbeten och alltså knappast kan anses vara av beskaffenhet att böra föranleda understöd av statsmedel, synes det statskontoret, som om tillräckliga skäl för bifall till motlönen icke skulle kunna anses hava genom utredningen åvägabragts.»

Utskottet.

Såsom av utredningen framgår, har Eklund endast under kortare tider och senast för icke mindre än omkring 20 år sedan varit anställd i statens tjänst men i övrigt haft arbete hos olika enskilda entreprenörer. Under sådana förhållanden anser sig utskottet icke kunna förorda, att något understöd av statsmedel beredes honom, och får på grund härav hemställa,

att förevarande motion II:162 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VI. Ang. finansdepartementet.

23:o) I en inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Kalmar väckt motion nr 17 har hemställts, »att riksdagen må besluta tillerkänna förre kontrollören vid brännvinstillverkningen *N. G. J. Hagéus* i Rockneby från och med år 1925 under sin återstående livstid en årlig pension från allmänna indragningsstaten av 500 kronor.»

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Vid motionen har fogats, bland annat, följande tablå över Hagéus' tjänstetid vid kontrollen över brännvinstillverkningen:

1891	25 dagar	1902	151 dagar	1913	97 dagar
1892	60 »	1903	118 »	1914	111 »
1893	44 »	1904	101 »	1915	63 »
1894	71 »	1905	44 »	1916	—
1895	80 »	1906	61 »	1917	—
1896	65 »	1907	107 »	1918	—
1897	110 »	1908	100 »	1919	87 dagar
1898	133 »	1909	89 »	1920	121 »
1899	192 »	1910	70 »	1921	80 »
1900	190 »	1911	54 »		
1901	131 »	1912	—		
				Summa	2,555 dagar

Av tillgängliga handlingar framgår, att Hagéus under år 1923 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om erhållande av pension. Sedan *kontrollstyrelsen* yttrat sig över denna ansökning och därvid, under åberopande av 1923 års riksdags beslut om pension åt brännvinskrollören *N. Adrian*, hemställt om beredande av pension åt Hagéus med belopp av 516 kronor årligen,

avgav statskontoret utlåtande i ärendet och anförde däruti, bland annat, följande:

»Till en början vill statskontoret framhålla, att sökandens verksamhet för statens räkning uppenbarligen har karaktär av bisyssla bredvid annan huvudsaklig verksamhet, och att det väl aldrig hittills förekommit, att pension av statsmedel beviljats, när den effektiva tjänstgöringstiden icke uppgått till åtminstone tio år, utom i sådana fall, där avgangen föranletts av skada i tjänsten eller därav, att staten nedlagt eller omorganiserat den verksamhet, där vederbörande varit anställd. Vad den återopade pensioneringen av vissa kontrolltjänstemän vid sockerraffinaderierna beträffar, torde böra framhållas, att denna föranleddes just av en dylik omläggning av sockerkontrollen och alltså bör betraktas icke sasom pensionering i vanlig bemärkelse utan snarare såsom gottgörelse för mistad anställning och inkomst vid påtvunget entledigande till följd av beslutad kontrollreform. Därvid är ytterligare att märka, hurusom vid nämnda pensionering stadgades såsom förutsättning för erhållande av pension, att vederbörande skulle under vart och ett av tillverkningsåren 1920—1921 och 1921—1922 hava varit inkallad i tjänstgöring under minst nio månader, en bestämmelse, som torde hava tillkommit för att med pensionering tillgodose endast dem, som kunde anses hava haft stadigvarande anställning av beskaffenhet att utgöra deras huvudsakliga verksamhet.

Vidkommande det jämväl återopade beslutet av 1923 års riksdag om pension åt kontrollören vid brännvinstillverkningen N. Adrian inhämtas av Eders Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, att Adrian under 34 år varit inkallad i tjänstgöring vid nämnda kontroll med en sammanlagd effektiv tjänstgöringstid av omkring femton år.

Såsom förut nämnts har sökanden varit inkallad till tjänstgöring 27 år med en effektiv tjänstgöringstid av allenast något över sju år. Efter 1916 års ingång har sökanden tjänstgjort endast under nio månader 18 dagar, under det att Adrian under motsvarande tid tjänstgjort över fyra år. Under åren 1919—1921 har sökandens tjänstgöring varierat mellan två och en halv månader och något över fyra månader. Med hänsyn till dessa förhållanden och, ehuru den ringa omfattningen av sökandens tjänstgöring under senare tiden säkerligen berott på att brännvinstillverkningen i det distrikt, där sökanden varit anställd, endast pågått under korta perioder och under vissa år varit helt nedlagd, vill det synas statskontoret, som om sökandens arbete i statens tjänst icke varit av den omfattning, att det bör föranleda beviljande av pension åt honom. På grund härav och då härtill kommer, att bifall till ansökningen synes kunna föranleda vittgående konsekvenser, måste statskontoret, ehuru vissa billighetsskäl otvivelaktigt föreligga för beredande av något understöd åt sökanden, likväl hemställa, att ansökningen icke måtte föranleda till någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.»

Genom beslut den 14 mars 1924 fann Kungl. Maj:t den gjorda ansökningen icke till annan åtgärd föranleda, än att Kungl. Maj:t tillerkände Hagéus en gratifikation en gång för alla av trehundra kronor.

Såsom i förberörda utlåtanden antytts, medgav 1923 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t, att kontrollören vid brännvinstillverkningen N. Adrian finge från och med månaden näst efter den, varunder han frånträtt innehavande förordnande såsom kontrollör, under sin återstående livstid

Statskontoret.

Utskottet.

åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,080 kronor årligen. Till stöd för detta beslut åberopades, bland annat, att Adrian under 34 år haft förordnande såsom brännvinskontrollör med en effektiv tjänstgöringstid av omkring 15 år. I samband med beslutet framhölls, att då Adrian, fränsett några äldre pensionerade underofficerare, syntes vara den enda brännvinskontrollör, som haft så lång tjänstgöring som över 30 år, någon fara för efterföljd av andra sökande icke föranleddes av ett bifall till framställningen.

Den i förevarande motion avsedde brännvinskontrollören, vilken är född den 15 juni 1850, har, såsom av ovanintagna tablå framgår, under 27 år av perioden 1891—1921 varit inkallad till tjänstgöring företrädesvis kortare tider med en verklig tjänstgöringstid av endast omkring 7 år. Utskottet har under sådana förhållanden ansett sig icke kunna förorda motionärens förslag om beviljande av pension utav statsmedel.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II; 17 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VII. Ang. ecklesiastikdepartementet.

Ang.
ärligt under-
stöd åt f.
extra läraren
E. F. Lundeli-
lius.

24:o) I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen i första kammaren nr 63 av herr *Almkvist* och i andra kammaren nr 90 av herr *Bäckström*, har hemställts, »att riksdagen må medgiva, att förutvarande extra läraren, filosofie magistern *Erik Filip Lundelius* må för tiden fr. o. m. ingången av höstterminen 1920 under sin återstående livstid uppbära pension eller understöd å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,650 kronor årligen.»

I avseende å motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionerna med därvid fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Lundelius, som är född den 2 mars 1890, tjänstgjort såsom vikarierande adjunkt vid folkskoleseminariet i Göteborg läsåren 1913—1914 och 1914—1915, såsom timplärare vid högre allmänna läroverket i Uppsala höstterminen 1916, såsom vikarierande adjunkt vid realskolan i Malmö vårterminen 1917 samt såsom extra lärare vid högre allmänna läroverket i Lund höstterminen 1917—höstterminen 1918 ävensom höstterminen 1919 och en del av vårterminen 1920. Sedan år 1920 lider Lundelius av sinnessjukdom, vilken enligt läkarintyg är att anse såsom obotlig och för vilken han sedan början av år 1923 vårdats å Lunds hospital och asyl.

I en till Kungl. Maj:t ingiven ansökning har länsnotarien H. Lundelius i egenskap av broder till filosofie magistern Lundelius gjort framställning om pension eller understöd åt denne. Över denna ansökning hava utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen och statskontoret.

Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande anfört:

Skolöverstyrelsen.

»Filosofie magistern Lundelius äger uppenbarligen icke någon laglig pensionsrätt. Vad åter angår beviljande av understöd åt honom, synes det möta vissa svårigheter dels att finna någon fast utgångspunkt för bestämmande av understödets storlek, dels att överskåda de konsekvenser i fråga om likartade fall, som ett dylikt beviljande med hänsyn därtill, att Lundelius aldrig innehaft ordinarie statstjänst samt även såsom extra ordinarie allenast varit en jämförelsevis kort tid anställd i statens tjänst, möjligen vore ägnat att medföra. Emellertid skulle överstyrelsen, med hänsyn till det ömmande läge, i vilket Lundelius befinner sig, och det arbete, han dock nedlagt i statens tjänst, icke desto mindre finna det lyckligt, om Eders Kungl. Maj:ts ansåge sig kunna vidtaga åtgärder för att bereda något understöd åt Lundelius. Och vill överstyrelsen, vad angår Lundelius' ställning såsom extra ordinarie befattningshavare samt korta tjänstetid erinra om ett fall, då liknande omständigheter icke ansetts utgöra hinder för beviljande av understöd, nämligen då 1918 års riksdag på Eders Kungl. Maj:ts förslag (proposition nr 48) beviljade understöd åt t. f. länsnotarien J. G. Söderströms änka och dotter, ehuru Söderström icke innehaft ordinarie statstjänst samt vid sin död icke varit tio år i statens tjänst.»

Statskontorets yttrande är av följande lydelse:

Statskontoret.

»I ansökningen framhålles, att Lundelius icke är författningenligt berättigad till någon pension av statsmedel, emedan han aldrig vunnit ordinarie anställning. I själva verket skulle han ej hava ägt rätt till sådan pension, även om han varit ordinarie befattningshavare, ty, såvitt av handlingarna framgår, kan han ej räkna mer än fyra hela tjänstår i statens tjänst enligt föreskrifterna i pensionslagen, varför, även om de fem år, varunder han varit sjuk, medräknas, tjänstårens antal ej skulle hava uppgått till tio, det minsta antal, som fordras för att pension må utgå vid avsked på grund av sjukdom.

Vid sådant förhållande anser sig statskontoret trots föreliggande ömmande omständigheter icke kunna tillstyrka den gjorda ansökningen.

Vad beträffar det av skolöverstyrelsen i dess utlåtande i ärendet åberopade precedensfallet, vill statskontoret endast framhålla, att detsamma gällde beviljande av familjepension och att vid bedömning av dylik fråga tjänstårens antal icke är av så stor betydelse.»

Ovanberörda ansökning har icke föranlett någon framställning från Kungl. Maj:ts sida till riksdagen.

Med hänsyn till vad i statskontorets utlåtande anförts har utskottet av principiella skäl ansett sig icke kunna förorda, att pension eller understöd av statsmedel tillerkännes Lundelius. Utskottet finner sig alltså böra avstyrka bifall till motionärernas förslag och hemställer fördenskuil,

Utskottet.

att förevarande motioner I: 63 och II: 90 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang.
pension åt
rektorn vid
Karlskoga
praktiska
läroverk
J. Lindholm.

25:o) I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen i första kammaren nr 64 av herr *Karl Emil Andersson* och i andra kammaren nr 95 av herr *Uddenberg* i Karlskoga jämte tre av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att rektorn för Karlskoga praktiska läroverk *Johannes Lindholm* må från och med budgetåret 1925—1926 och efter det han avgått från föreståndarebefattning under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till ett belopp av 2,000 kronor».

Till stöd för förslaget har åberopats, att Lindholm, som är född den 25 oktober 1850, alltsedan år 1882 förestått Karlskoga praktiska läroverk, i vars grundande han deltagit.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna.

Över ifrågavarande motioner har statskontoret på utskottets begäran anbefallts avgiva utlåtande; och har statskontoret i ärendet hört skolöverstyrelsen samt direktionen över dövstumläraernas pensionsanstalt.

Skolöverstyrelsen har, efter en redogörelse för verksamheten vid ifrågavarande läroanstalt, anfört bland annat följande:

Skolöverstyrelsen.

»Vad angår det av motionärerna väckta förslaget om beredande av pension från staten åt Lindholm med hänsyn till dennes verksamhet såsom organisatör av och föreståndare för Karlskoga praktiska läroverk och det av motionärerna härutinnan utan särskilt angivande åberopade jämförliga fall, så känner överstyrelsen för sin del beträffande de grenar av undervisningsväsendet, som tillhöra överstyrelsens verksamhetsområde, från senare tider endast ett i någon mån jämförligt fall, nämligen 1921 års riksdags på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning fattade beslut om pension åt föreståndaren för Jönköpings tekniska yrkesskola *Johannes Karling*. Dennes föreståndarverksamhet var förlagd till en statsunderstödd lägre teknisk yrkesskola, och erhöll Karling av statsmedel en årlig pension av 1,000 kronor, under villkor att han efter avskedstagandet erhöle årlig pension jämväl från Jönköpings stad och från Jönköpings läns landsting, vilka jämte staten lämnat de huvudsakliga bidragen till upprätthållande av skolans verksamhet, med från Jönköpings stad 1,500 kronor och från landstinget 500 kronor.

För den praktiska skolform, till vilken Karlskoga praktiska läroverks yrkesavdelning jämte andra liknande enskilda anstalter i viss mån varit en föregångare, bereddes möjlighet till statsunderstöds erhållande först genom 1918 års riksdags beslut om praktiska ungdomsskolor. Först härigenom kommo ock ifrågavarande avdelningar att stå under statens — skolöverstyrelsens — inseeende.

Överstyrelsen anser visserligen goda skäl kunna anföras för att åt en person, som bestritt en verksamhet som den ovannämnda, jämväl under tid, varunder verksamheten i följd av då rådande allmänna skolorganisation icke varit statsunderstödd eller stått under statens inseeende, må vid avgången från ifrågavarande verksamhet kunna tillerkännas något understöd från det allmännas sida. Emellertid finner sig överstyrelsen för sin del sakna möjlighet att överblicka de konsekvenser på olika områden, ett bifall till de föreliggande motionerna skulle medföra.

Slutligen får överstyrelsen meddela, att överstyrelsen funnit det eko-

nomiska behovet av den föreslagna pensionen icke vara tillräckligt styrkt i motionerna.»

Direktionen över dövstumlärares pensionsanstalt har yttrat följande:

»Den vid ovannämnda läroverk inrättade folkhögskolan är sedan 1915 års ingång delaktig i dövstumlärares pensionsanstalt för, bland annat, en föreståndartjänst. Rektor Lindholm var innehavare av denna tjänst till den 15 maj 1916 och erlade i denna egenskap pensionsavgifter för år 1915 och 4 $\frac{1}{2}$ månader 1916. Sistnämnda datum avgick han från föreståndartjänsten på grund av uppnådd ålder av något över 65 år och utträdde samtidigt ur pensionsanstalten. För pension från anstalten kan Lindholm räkna sig till godo endast ovannämnda tid av 1 år 4 $\frac{1}{2}$ månader, vilken enligt anstaltens reglemente den 8 oktober 1915 (nr 466) är för kort för att berättiga till någon som helst pension.

*Direktionen
över dövstum-
lärares pen-
sionsanstalt.*

Då folkhögskolan först från och med år 1915 erhöll statsbidrag, har Lindholm icke tidigare kunnat bliva delägare i pensionsanstalten; och efter fyllda 65 år var han enligt anstaltens reglemente icke berättigad att kvarstå i tjänst.

Av det ovan anförda framgår således, att Lindholm ej har någon rätt till pension från dövstumlärares pensionsanstalt och ej heller varit i tillfälle att förvärva sådan pensionsrätt.»

Statskontoret har, under återopande av vad skolöverstyrelsen i ärendet anført, för egen del endast framhållit, att ett bifall till motionen knappast kunde undgå att medföra ganska vittgående konsekvenser.

Statskontoret.

Då Lindholm, vilken icke innehåft statstjänst, ej är berättigad till pension av statsmedel och några omständigheter i övrigt icke blivit anförda, vilka enligt utskottets mening kunna föranleda till beredande av understöd från det allmännas sida, har utskottet, i betraktande jämväl av de konsekvenser, ett bifall till föreliggande framställning skulle medföra, funnit sig böra avstyrka bifall till de väckta motionerna. Utskottet hemställer sålunda,

Utskottet.

att förevarande motioner I: 64 och II: 95 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VIII. Ang. jordbruksdepartementet.

26:o) I en till riksdagen avlåten, den 13 februari 1925 dagtecknad proposition nr 49 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, under punkt 1:o föreslagit riksdagen medgiva, att byråchefen hos lantbruksstyrelsen, filosofie doktorn *Oscar Frithiof Nordqvist* må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd ålder av 67 år erhållit avsked från byråchefsämbetet, under sin återstående livstid uppbära tilläggspension från all-

*Ang.
tilläggs-
pension åt
byråchefen
hos lantbruks-
styrelsen
O. F. Nord-
qvist.*

männa indragningsstaten till sådant belopp, att tilläggspensionen jämte den honom författningsenligt tillkommande pensionen uppgår till 5,004 kronor.

Med avseende å utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag innebär beredande av en tilläggspension åt byråchefen Nordqvist utöver honom författningsenligt tillkommande pension å 4,008 kronor. Lantbruksstyrelsen har framhållit den stora betydelse, Nordqvists verksamhet haft för den svenska fiskerinäringen. I avgivet utlåtande har statskontoret förklarat sig för sin del icke finna anledning till erinran mot förslaget om tilläggspension åt Nordqvist och beräknat hans sammanlagda pensionsförmåner till 5,004 kronor.

Med hänsyn till vad i propositionen sålunda anförts till stöd för ifrågasvarande framställning har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till densamma.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

*Ang.
pensioner åt
vid Ultuna
lantbruks-
institut an-
ställda träd-
gårdsarbete-
ren A. Mag-
nusson, smi-
karen N. A.
Nils-son och
kusken K. A.
Edberg.*

27:o) Med biträdande av vad i punkt 2:o av förenämnda proposition nr 49 föreslagits och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att vid lantbruksinstitutet vid Ultuna anställda trädgårdsarbetaren *Anders Magnusson*, snickaren *Nils Anton Nilsson* samt kusken *Karl August Edberg* må, en var från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin anställning vid institutet, dock tidigast från och med den 1 januari 1925, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor.

*Ang.
pension åt
städerskan
vid Ultuna
egendom och
lantbruks-
skola L. F.
Lundin.*

28:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 3:o av propositionen nr 49 gjorda hemställan och under åberopande av den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att städerskan vid Ultuna egendom och lantbruksskola *Lovisa Fredrika Lundin* må från och med månaden näst efter den, varunder hon frånträder sin anställning därstädes, dock tidigast från och med den 1 juli 1925, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av trehundra kronor.

29:o) Uti punkt 4:o av samma proposition nr 49 har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att överlantmätaren i Gotlands län, f. d. överstelöjtnanten i armén *Carl Vilhelm Laurentius Bolin* må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin överlantmätartjänst, under sin återstående livstid, med bibehållande av honom tillerkänd pension från arméns pensionskassa jämte fyllnadspension, tillhopa 2,720 kronor, samt utöver honom därjämte tillkommande pension å 2,880 kronor såsom överlantmätare, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 900 kronor.

Ang.
tilläggs-
pension åt
överlantmätaren
C. V. L.
Bolin.

I förevarande ärende har statskontoret anfört:

Då sökanden visat sig uppfylla de i den civila pensionslagen fastställda villkor för erhållande av hel pension, hade han genom statskontorets beslut den 14 augusti 1924 förklarats berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten komme att äga rum, under sin återstående livstid åtnjuta pension å 5,600 kronor. Emellertid vore sökanden i egenskap av f. d. officer å stat berättigad att från arméns pensionskassa åtnjuta pension jämte fyllnadspension till sammanlagt belopp av 2,720 kronor, vilken förmån komme att utgå oavkortad efter det sökanden avgått från överlantmätartjänsten; och på grund härav måste den civila pensionen reduceras enligt bestämmelsen i 16 § 3 mom. av förenämnda lag till en tredjedel, dock med iakttagande att densamma jämte den militära pensionen icke understege civilpensionens belopp eller 5,600 kronor. Därest det i stället för en civilpension och en militärpension gällt förening av två pensioner, som båda bestämts enligt den civila pensionslagen, skulle sammanlagda pensionsbeloppet icke understigit vad som motsvarat hela den större pensionen och en tredjedel av den mindre enligt regeln, att vederbörande i sådant fall alltid av pensionsbeloppet finge behålla vad som beräknades motsvara av honom själv erlagda avgifter för egen pensionering (16 § 2 mom.). I nu förevarande fall, där undantagsvis en större civilpension förenades på en hand med en lägre militärpension, bleve följderna av den givna reduceringsföreskriften, att vederbörande ginge miste om ett belopp, motsvarande hela den lägre pensionen. I dylika fall hade riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag beviljat pensionsfyllnad till sådant belopp, att detsamma jämte de författingsenligt utgående pensionsbeloppen ungefär motsvarade den större pensionen jämte en tredjedel av den mindre.

Den pension, som enligt ovanberörda grunder skulle tillkomma sökanden, vore 5,600 kronor såsom pension å hans civila tjänst jämte en tredjedel av pensionen för hans militära befattning, 2,720 kronor, eller sålunda 6,506 kronor 66 öre. Då han förklarats berättigad uppbära pension med (2,880 + 2,720 =) 5,600 kronor, skulle tilläggs-pensionen för honom utgöra 906 kronor 66 öre, avrundad till 900 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag, som står i överensstämmelse med vad riksdagen tidigare i vissa liknande fall medgivit, föranleder icke någon erinran från utskottets sida, och får utskottet därför hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Ang.
pension åt
extra lant-
mätaren C. G.
Bergstrands
änka och
dotter.

30:o) Under punkt 5:o av ifrågavarande proposition nr 49 har hemställt, att riksdagen må medgiva, att extra lantmätaren Carl Gustaf Bergstrands änka *Thyra Helena Bergstrand*, född *Andersson*, och makarnas minderåriga dotter *Anna Karin Gustafsdotter* må från och med den 1 juli 1924 från allmänna indragningsstaten uppbära pension, änkan med 900 kronor årligen, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt dottern med 300 kronor, att åtnjutas till och med det år, varunder hon uppnår 18 års ålder.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Under erinran att föreliggande förslag står i överensstämmelse med av riksdagen tidigare i liknande fall fattade beslut hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

Ang.
pension åt f. d.
extra biträdet
vid lantmät-
terikontoret
i Umeå K.
B. Ulfhjelm.

31:o) Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkt 6:o av propositionen nr 49 gjorda framställning och under åberopande av vad i stadsrådsprotokollet anförts till stöd för framställningen får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att förre extra biträdet vid lantmäterikontoret i Umeå *Karl Bernhard Ulfhjelm* må från och med den 1 januari 1925 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundra kronor.

Ang.
pension åt
f. d. biträdet
vid avvitt-
ring-verket
J. A. Berg-
ström.

32:o) Under punkt 7:o av propositionen nr 49 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. biträdet vid avvittningsverket, f. d. fanjunkaren vid Norrbottens regemente *Johan Adolf Bergström* må från och med den 1 juli 1924 under sin återstående livstid åtnjuta, utöver honom från arméns pensionskassa tillkommande pensionsförmåner, tillhoppa 1,000 kronor, en årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,100 kronor.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet.

Även utskottet anser det vara med billigheten överensstämmande, att Bergström, som under 26 år arbetat i avvittningsverkets tjänst, erhåller någon pension, när han vid 65 års ålder på grund av verkets nedläggande lämnar tjänsten, och har utskottet icke haft något att erinra mot vad i sådant avseende i propositionen föreslagits.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

33:o) I en inom andra kammaren väckt motion nr 96 har herr Nilsson i Hörby hemställt, »att riksdagen måtte besluta bevilja f. d. skolföreståndaren J. A. Anderberg, Killeröd, Östraby församling, Malmöhus län, ett årligt understöd av 1,000 kronor att från och med 1925 utgå under hans återstående livstid».

Ang.
ärligt under-
stöd åt f. d.
skolförestån-
daren J. A.
Anderberg.

Till stöd för förslaget har åberopats, bland annat, att Anderberg, som är född den 1 april 1844, under en lång följd av år utövat privat lantmannaskolverksamhet, vilken ansetts hava i sin mån bidragit till det skånska jordbrukets höjande under den senaste mansåldern.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört lantbruksstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen har, efter erinran att frågan om beredande av pension åt Anderberg varit föremål för behandling av 1914 års senare riksdag, i sitt yttrande omnämnt, att styrelsen genom *inspektören över lantmannaskolorna E. W. Ljung* sökt erhålla närmare uppgifter om Anderbergs verksamhet. Efter företagen utredning har Ljung anfört, bland annat, följande:

Lantbruks-
styrelsen.

»Direktör Nils Larsson, Dala, (ordförande i Västerstads pastoratskommitté av hushållningssällskapet) meddelade, att Anderberg, som från början varit folkskollärare, tagit avsked från denna sin tjänst för att ägna sig åt lantbruksundervisning. Han hade under en längre följd av år hållit lantbrukskurser, vilkas relevanta varit ungefär som vid en mindre lantmannaskola. Enligt Larssons uppfattning hade Anderberg varit en duktig lärare, särskilt i vissa förberedande ämnen såsom svenska, räkning o. s. v., men även hans lantbruksundervisning ansågs ha varit värdefull. Tidvis hade han också haft en agronom som biträde vid sin skola. Några anslag av allmänna medel hade Anderberg veterligen aldrig uppburit. Direktör Larsson ville för sin del tillstyrka bifall till motionen om pension åt Anderberg. Han ansåg det skäligt och befogat med en sådan och, då Anderberg för närvarande var utblottad, vore det på samma gång en barmhärtighetsgärning. Redan 1914 hade en liknande motion väckts av Säfstrand i Hörby men avslagits. Larsson, som då var riksdagsman, hade förklarat sig vilja rösta för motionen, men ej motiveringen, som han ansåg överdriven.

Lantbrukare Anders Nilsson, Östraby, (ordförande i Östraby pastoratskommitté av hushållningssällskapet) framhöll, att Anderbergs kurser vore ingen skola, som man fick ha för stora anspråk på. Den hade mest varit besökt av småbrukare och av dessa relativt unga personer från konfirmations- till myndighetsåldern. Anderberg hade flyttat omkring med sina kurser och därför aldrig fått någon riktig samling kring sin skola. Han ansåg, att åtskilliga haft gagn av undervisningen och att det därför nog vore skäligt med ett understöd, som Anderberg ansågs väl behöva. Anderberg har ett par söner, som äro lantbrukare, men bor ensam i Killerö.

Agronom Anton Andersson, Hammenhög, som väl kände till Anderberg och hans undervisning, nämnde, att hans kurser under de första åren

på 1900-talet varit rätt väl besökta och att Anderberg i dessa meddelat en verklig lantbruksundervisning. Andersson hade träffat åtskilliga personer, som varit elever hos Anderberg, och fått den uppfattningen, att Anderbergs undervisning varit till icke ringa gagn. Han ansåg för sin del, att Anderberg vore lika väl förtjänt av att få pension av staten som många andra, vilka erhållit sådan.

Det är ju rätt svårt, att med ledning av nu relaterade uttalanden bilda sig en bestämd uppfattning i den fråga, det gäller. Dock synes det vara så, att Anderbergs undervisning ej haft någon särskild stor omfattning eller varit av någon mera vittgående betydelse. Å andra sidan tycks han dock ha lämnat en rätt så god lantbruksundervisning, som för ortens jordbruk varit till icke ringa gagn. Enligt uppgift ha åtskilliga personer, som redan blivit relativt framstående män i orten, fått sin utbildning hos honom. Det vill därför synas, som det vore skäligt och väl förtjänt, att han erhöle en mindre pension av staten. Detta skulle ju också vara så mycket mera motiverat, som han enligt uppgift är i stort behov av något understöd.»

För egen del har *lantbruksstyrelsen* anfört, att det otvivelaktigt finnes anledning antaga, att Anderbergs lärarverksamhet varit till visst gagn för jordbruket. Med hänsyn till hans svaga ekonomi skulle det ock vara önskvärt, att något understöd av allmänna medel bleve honom beviljat. Då Anderbergs verksamhet emellertid icke syntes hava varit av beskaffenhet att motivera ett frångående av hittills följda principer för beviljande av pension av statsmedel, ansåge lantbruksstyrelsen sig förhindrad att tillstyrka bifall till ifrågavarande motion.

Statskontoret.

Statskontoret har för egen del anfört, att, såsom lantbruksstyrelsen erinrat, frågan om understöd åt Anderberg varit föremål för prövning av 1914 års senare riksdag i anledning av då väckt motion. I ett över denna motion avgivet yttrande hade statskontoret anfört, att beviljandet av den då föreslagna pensionen enligt ämbetsverkets mening skulle innebära ett frångående av de principer, som dittills legat till grund för pensioners och understöds meddelande. I enlighet med bankoutskottets (utlåtande nr 18, punkt 11) gjorda hemställan hade riksdagen beslutit att icke bifalla motionen. För sin del hade statskontoret icke nu anledning att frångå den mening, som statskontoret vid nämnda tillfälle uttalat.

Utskottet.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, förelåg frågan om beredande av pension åt Anderberg till behandling vid 1914 års senare riksdag. Med hänsyn till vad som blivit upplyst rörande Anderbergs verksamhet och då han icke innehåft statstjänst, avstyrkte bankoutskottet den då föreliggande motionen, vilken ock blev av riksdagen avslagen. Då den utredning, som numera i ärendet förebragts, icke synes vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i den ståndpunkt, riksdagen tidigare intagit

i denna fråga, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionärens framställning.

Utskottet hemställer fördenskull,

att förevarande motion II:96 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

IX. Ang. handelsdepartementet.

34:o) I en till riksdagen avlåten, den 23 januari 1925 dagtecknad proposition nr 19 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att skeppmättningskontrollören i Stockholm *Johan Albert Anderson* må från och med månaden näst efter den, under vilken entledigande från förordnandet å nämnda befattning kan varda honom beviljat, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta pension av 3,000 kronor årligen.

Ang.
pension åt
skeppsmät-
ning-kon-
trollören J. A.
Anderson.

Av utredningen i ärendet framgår, bland annat, att Anderson, som är född den 10 december 1853, från och med den 1 oktober 1891 eller under nära 33 år innehaft förordnande såsom skeppsmättningskontrollör i Stockholm samt att han dessförinnan alltsedan den 28 oktober 1884 bestritt förordnande såsom lärare vid Chalmers tekniska läroanstalt, varjämte han under en tidigare period eller under tiden den 1 februari 1878—den 1 september 1880 innehaft förordnande såsom skeppsmättningskontrollör.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till återopade statsrådsprotokollet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

35:o) I en till riksdagen avlåten, den 30 januari 1925 dagtecknad proposition nr 43 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, dels att ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg *Janne Olsson* och notarien vid sjömanshuset i Gävle *Carl August Elfstadius* må vardera från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från befattningen äger rum, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd, Olsson med ettusenetthundrafemtio kronor och Elfstadius med ettusen kronor, dels ock att å ifrågavarande understöd må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att, därest till någon av de båda befattningshavarna årligt understöd utbetalas jämväl från vederbörande sjömanshuskassa, dyrtidstillägget till denne skall beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 8 saml. 21 häft. (Nr 28.)

Ang.
understöd åt
sjömanshus-
ombudsman-
nen J. Olsson
och sjömans-
husnotarien C.
A. Elfstadius.

sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av understödsbeloppet.

Av utredningen i ärendet framgår, bland annat följande:

Ombudsmannen *Olsson* är född den 2 maj 1845 och har alltså uppnått en ålder av nära 80 år. Han anställdes i sin nuvarande befattning den 1 juli 1901 men har sedan den 20 september 1924 varit tjänstledig. Vid tiden för tjänstledighetens början hade han således innehaft befattningen omkring 23 $\frac{1}{4}$ år. Såsom ombudsman uppbär han, förutom dyrtidstillägg, en avlöning av 3,200 kronor samt sportler, omkring 800 kronor för år.

Notarien *Elfstadius* är född den 27 februari 1854 och har alltså uppnått en ålder av 71 år. Han har sedan den 1 april 1891 eller under snart 34 år innehaft sin nuvarande befattning. Såsom notarie uppbär han, förutom dyrtidstillägg, en avlöning av 3,200 kronor.

I särskilda skrivelser har kommerskollegium gjort framställning om beredande av, jämte dyrtidstillägg, årliga understöd åt ifrågavarande befattningshavare till belopp av 2,500 kronor för *Olsson* och 2,150 kronor för *Elfstadius*, av vilka belopp ena hälften skulle utgå från allmänna indragningsstaten och andra hälften av vederbörande sjömanshuskassa.

Beträffande det för *Olsson* föreslagna understödsbeloppet har statskontoret förklarat sig icke hava något att erinra, varemot ämbetsverket i fråga om understödet till *Elfstadius* — under erinran att för civila befattningshavare i allmänhet erfordrades 35 tjänstår för erhållande av hel pension — förordat en nedsättning till 2,000 kronor eller alltså, såvitt här är ifråga, 1,000 kronor från allmänna indragningsstaten.

Departementschefen har beträffande understödsbeloppet till *Elfstadius* anslutit sig till statskontorets uppfattning. Vidkommande åter det belopp, som borde tillkomma *Olsson*, har departementschefen — under erinran om 1917 års sjömanshuskommittéens förslag att rätt till hel pension borde för sjömanshusombudsmännen inträda redan efter 25 tjänstår, samt att *Olssons* inkomst utgjort inklusive sportler omkring 4,000 kronor, och under ramhållande att dyrtidstillägg icke utgått å omförmälda sportler men däremot icke vore avsett att få åtnjutas å ett blivande understödsbelopp i dess helhet — ansett detta sistnämnda böra något nedsättas, förslagsvis till 2,300 kronor, varav hälften eller 1,150 kronor skulle utgå från allmänna indragningsstaten.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Såsom i statsrådsprotokollet omförmäles, anförde 1915 års riksdag, i anledning av en utav Kungl. Maj:t gjord framställning om beredande av pension åt vissa befattningshavare vid sjömanshus, i skrivelse nr 10, bland annat, att riksdagen, då frågan om ordnandet av pensionsförhållandena för den vid sjömanshusen anställda personalen icke vunnit sin slutliga lösning, för sin del icke ansåge lämpligt att åt vissa av sjömanshusens tjänstemän

fastställa pensioner, till vilka staten skulle biträda med hälften. Med hänsyn till det arbete, som staten för olika ändamål pålade sjömanshusen, och den nytta, som det allmänna obestridligen därav hämtade, samt då de tjänstemän, framställningen avsåge, borde beredas tillfälle att avgå för att ersättas med yngre krafter, ansåge riksdagen emellertid det vara med billighet överensstämmande, att staten under form av årliga understöd från allmänna indragningsstaten lämnade bidrag till deras försörjning på ålderdomen.

På grund av vad riksdagen sålunda uttalat och i anslutning därtill sedermera vid ett par tillfällen beslutit samt då, enligt vad jämväl framgår av propositionen, frågan rörande omorganisation av sjömanshusen ännu icke nått en lösning, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att understöd beviljas här ifrågavarande befattningshavare. Vidkommande beloppen av dessa understöd har utskottet icke haft annat att erinra än att, med hänsyn till det avsevärt mindre antal tjänstår, Olsson innehar, understödet till honom icke torde böra sättas högre än till Elfstadius. Beloppen skulle alltså i båda fallen bestämmas till 1,000 kronor. I övrigt har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva,

dels att ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg Janne Olsson och notarien vid sjömanshuset i Gävle Carl August Elfstadius må vardera från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från befattningen äger rum, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd med ettusen kronor,

dels ock att å ifrågavarande understöd må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att, därest till någon av de båda befattningshavarna årligt understöd utbetalas jämväl från vederbörande sjömanshuskassa, dyrtidstillägget till denne skall beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av understödsbeloppet.

Stockholm den 26 mars 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Reservationer:

vid punkten 4:o) (ang. tilläggspension åt pastorn och förste läraren vid centralfängelset å Härlanda C. F. Lindroth):

av herrar *Bäcklund* och *Kloo*; samt

vid punkten 9:o) (ang. årligt understöd åt f. arbetaren vid Karlsborgs fästning J. F. Pettersson):

av herrar *Bäcklund* och *Ström*, vilka hemställt,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 61, må medgiva, att förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad Johan Frans Pettersson må från och med den 1 januari 1925 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundra kronor.